

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuini- asioissa ja EU-rikkomus- asioissa

1.1.–31.12.2017

ulkoministeriö • oikeuspalvelu • EU-tuomioistuinasiat

*Åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden
och i EU-överträdelseärenden 1.1–31.12.2017*

ULKOMINISTERIÖ

Oikeuspalvelu

EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa

1.1.–31.12.2017

TIIVISTELMÄ

Tässä kertomuksessa kuvataan Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa vuoden 2017 aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemiä asioita. Euroopan unionin tuomioistuin muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen, jonka tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. EU-tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään: *ennakkoratkaisupyyntöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin*, unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin *valituksiin* ja *lausuntopyyntöihin*. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisu- ja lausuntopyyntöjen käsittelyyn. Lisäksi niillä on oikeus tehdä väliintulo kaikissa EU-tuomioistuimessa vireillä olevissa kanne- ja valitusasioissa. Jäsenvaltiot esiintyvät unionin tuomioistuimessa myös vastaajina komission nostettua niitä vastaan kanteen, kantajina nostessaan itse kanteen toimielintä vastaan ja valittajina hakiessaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamaan tuomioon.

EU-rikkomusasioilla tarkoitetaan Euroopan komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyysvelvoitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa jäsenvaltion ja komission välinen yhteisymmärrys ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely jakaantuu virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon vaiheeseen. Näiden menettelyvaiheiden läpikäynti on edellytys sille, että komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan rikkomuskanteen. Komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan myös kyseiselle jäsenvaltiolle aiemmin annetun unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Mikäli menettely etenee unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja tuomioistuin katsoo, ettei täytäntöönpanoa ole suoritettu asianmukaisesti, jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan sakkoa unionille.

EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioiden hoito kuuluu Suomessa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioden yksikön tehtäviin. Suomea EU-tuomioistuimessa edustavat valtioneuvoston jäsen ja valtioneuvoston jäsenen sijainen. Valtioneuvoston jäsenenä toimii EU-tuomioistuinasioden yksikön päällikkö.

Niiden SEUT 267 artiklassa tarkoitettujen ennakkoratkaisuasioden määrä, joihin Suomi osallistui kertomuskaudella, kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta. Asiat koskivat muun muassa henkilötietodirektiivin soveltamista sosiaalisen median palveluihin sekä Jehovan todistajien ovelta ovelle harjoittamaan saarnaamistyöhön, alueellisesti rajoitetun viisumin myöntämistä turvapaikkahakemuksen mahdollistamiseksi, jäsenvaltioiden välisten investointisuojasopimusten yhdenmukaisuutta unionin oikeuden kanssa, lääkedirektiivin mukaan rinnakkaislääkkeisiin sovellettavaa myyntilupamenettelyä, Euroopan keskuspankin toteuttaman julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelman yhdenmukaisuutta perussopimuksen kanssa, jäsenvaltion toimivaltuuksia puuttua meriympäristön pilaamiseen talousvyöhykkeellä sekä ydinvoimalaitoksiin sovellettavaa lupamenettelyä.

Suomalaisten tuomioistuinten tekemistä ennakkoratkaisupyynnöistä tuomio annettiin asioissa, jotka koskivat Suomen postilain yhdenmukaisuutta postidirektiivin kanssa (C-368/15, *Ilves Jakelu*), arvonlisäverodirektiivin tulkintaa suhteessa avomerialuksille suoritettavaan lastaus- tai purkupalveluun (C-33/16, *A*), työaikadirektiivin soveltamista SOS-lapsikylävanhempien sijaisina toimiviin henkilöihin (C-175/16, *Hälvä ym.*), toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan liiketoimintasiirron verokohtelua (C-292/16, *A Oy*) ja rakennus-

tuoteasetuksen tulkintaa (C-630/16, *Anstar*).

Kertomuskaudella unionin tuomioistuimessa oli vireillä vain yksi Suomea vastaan nostettu SEUT 258 artiklassa tarkoitettu rikkomuskanne, joka koski ajokorttidirektiivin 2006/126/EY täytäntöönpanon asianmukaisuutta. Suomen tehtyä tarvittavat lainsäädäntömuutokset komissio ilmoitti peruuttavansa kanteen ja asia poistettiin tuomioistuimen rekisteristä.

Suomi ei nostanut kertomuskaudella kumoamis- tai muita suoria kanteita unionin tuomioistuimissa.

Suomi esiintyi kertomuskaudella unionin yleisessä tuomioistuimessa väliintulijana tukien Euroopan keskuspankkia kuudessa asiassa, jotka koskivat EKP:n 24.8.2016 antaman, luottolaitosten omavaraisuusasteen laskemista koskevan päätöksen lainmukaisuutta. Suomi tuki myös väliintulollaan neuvostoa asiassa, joka koski unionin toimivallan luonnetta meren elollisten luonnonvarojen säilyttämisen alalla. Lisäksi tehtiin myös eräitä muita väliintuloja, jotka koskivat REACH-asetuksen tulkintaa, rakennustuoteasetuksen tulkintaa, aineiden luokittelua koskevan ns. CLP-asetuksen tulkintaa sekä asiakirjajulkisuutta. Suomi osallistui myös kolmen asiakirjajulkisuutta koskevan valitusasian käsittelyyn unionin tuomioistuimessa.

Kertomuskaudella unionin tuomioistuin antoi lausuntonsa kahdessa SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaisessa kansainvälistä sopimusta koskevassa lausuntoasiassa. Toinen lausunnoista koski unionin ja jäsenvaltioiden toimivaltaa tehdä EU:n ja Singaporen välillä neuvoteltu vapaakauppasopimus ja toinen unionin ja jäsenvaltioiden toimivaltaa tehdä Marrakeshin sopimus julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi.

SEUT 258 artiklassa tarkoitettujen rikkomusasioiden määrä oli myös tällä kertomuskaudella melko vähäinen. Suomi vastasi kolmeen unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevaan SEUT 258 artiklan mukaiseen viralliseen huomautukseen ja kolme perusteltuun lausuntoon. Kaikki viralliset huomautukset koskivat direktiivien täytäntöönpanon asianmukaisuutta. Perustellut lausunnot taas koskivat ympäristötietojen julkista saatavuutta, haahkan kevätmetsästystä Ahvenanmaalla sekä jätedirektiivin muutosten täytäntöönpanoa.

Direktiivin täytäntöönpanon viivästyksen perustuvien rikkomusasioiden määrä kasvoi jonkin verran edelliseen kertomuskauteen verrattuna.

SAMMANFATTNING

Denna rapport redogör för finska regeringens åtgärder i EU-domstolsärenden och i EU-överträdelseärenden under 2017.

Med *EU-domstolsärenden* avses mål som behandlas vid Europeiska unionens domstol. Europeiska unionens domstol består av domstolen och tribunalen. Domstolarna bildar tillsammans unionens rättstillämpande organ som har i uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen. De ärenden som behandlas vid EU-domstolen kan indelas i fyra huvudgrupper: *begäran om förhandsavgörande*, *direkt talan* som väcks mot en medlemsstat eller en institution, *överklagande* till domstolen beträffande tribunalens domar och *begäran om utlåtande*. Medlemsstaterna kan delta i alla behandlingar av begäran om förhandsavgörande och om utlåtande. Dessutom har de rätt att intervensera i alla anhängiga mål i EU-domstolen om direkt talan eller om överklagande. Medlemsstaterna uppträder också som svarande i unionens domstol när kommissionen väckt talan mot dem, som kärande när de själva väcker talan mot någon institution och som klagande när de söker ändring i en dom som tribunalen meddelat.

Med *EU-överträdelseärenden* avses ett administrativt förfarande som kommissionen inleder mot en medlemsstat som brutit mot sina medlemskapsförpliktelser. Avsikten med förfarandet är att nå enighet mellan medlemsstaten och kommissionen och att avsluta förfarandet utan att ärendet behöver avgöras av EU-domstolen. Förfarandet inleds med en formell underrättelse som följs av ett motiverat yttrande. Först efter dessa två steg kan kommissionen väcka talan mot en medlemsstat om fördragsbrott. Kommissionen kan också inleda ett överträdelseförfarande mot en medlemsstat om verkställigheten av en dom som domstolen tidigare har meddelat medlemsstaten i fråga. Om ärendet läggs fram för EU-domstolen och domstolen finner att den berörda medlemsstaten har underlåtit att följa dess dom, kan den förelägga staten att betala vite.

I Finland handläggs EU-domstolsärenden och EU-överträdelseärenden av enheten för EU-domstolsärenden vid utrikesministeriet. I EU-domstolen representeras Finland av statsombudet eller ombudets ersättare. Finlands statsombud är enhetschefen för EU-domstolsärenden.

Antalet mål som i enlighet med artikel 267 i EUF-fördraget hänskjutits för förhandsavgörande och där Finland under berättelseperioden deltog ökade märkbart från året innan. Målen gällde bland annat tillämpningen av uppgiftsskyddsdirektivet på tjänster i sociala medier och på det predikoarbete från dörr till dörr som utövas av Jehovas vittnen, utfärdande av regionalt begränsade viseringar för att göra det möjligt att söka asyl, förenligheten med unionsrätten när det gäller investeringsskyddsavtalen mellan medlemsstaterna, tillämpligt försäljningstillståndsförfarande för generiska läkemedel enligt läkemedelsdirektivet, förenligheten med fördragen när det gäller Europeiska centralbankens program för köp av den offentliga sektorns tillgångar, medlemsstaternas befogenheter att ingripa i förstöring av havsmiljön inom sin ekonomiska zon samt tillämpligt tillståndsförfarande för kärnkraftverk.

Beträffande mål som finländska domstolar har hänskjutit för förhandsavgörande meddelades dom i de mål som gällde förenligheten med postdirektivet när det gäller Finlands postlag (C-368/15, *Ilves Jakelu*), tolkningen av mervärdesskattedirektivet med avseende på tillhandahållande av tjänster för lastning och lossning av fartyg som framförs på öppna havet (C-33/16, *A*), tillämpningen av arbetstidsdirektivet när det gäller arbetstagare anställda som vikarierande 'SOS-barnbyföräldrar' (C-175/16, *Hälvä m.fl.*), skattebemötandet vid affärsöverföring i en annan medlemsstat (C-292/16, *A Oy*) och tolkningen av

byggproduktförordningen (C-630/16, *Anstar*).

Endast en talan om fördragsbrott enligt 258 FEUF var under berättelseperioden anhängig mot Finland och den gällde korrekt genomförande av körkortsdirektivet 2006/126/EG. Efter att Finland hade vidtagit nödvändiga lagstiftningsåtgärder meddelade kommissionen att talan dras tillbaka och ärendet avfördes från domstolsregistret.

Finland väckte ingen ogiltighetstalan eller annan direkt talan i unionens domstolar under berättelseperioden.

I tribunalen intervenerade Finland under berättelseperioden med stöd för Europeiska centralbanken i sex frågor som gällde lagenligheten i ECB:s beslut av den 24 augusti 2016 om en sänkning av kreditinstitutens soliditet. Med sin intervention stödde Finland också rådet i ett ärende som gällde karaktären hos unionens befogenhet vad gäller bevarandet av marina biologiska resurser. Vidare gjorde Finland en del andra interventioner som gällde tolkningen av Reach-förordningen, tolkningen av byggproduktförordningen, tolkningen av CLP-förordningen om klassificering av ämnen samt handlingars offentlighet. I domstolen deltog Finland också i behandlingen av tre överklagandemål om handlingars offentlighet.

Under berättelseperioden lämnade domstolen två yttranden enligt artikel 218.11 i EUF-fördraget som gällde internationella avtal. Det ena yttrandet gällde unionens och medlemsstaternas behörighet att ingå det frihandelsavtal som hade förhandlats fram mellan EU och Singapore, det andra unionens och medlemsstaternas behörighet att ingå Marrakechfördraget om att underlätta tillgången till publicerade verk för personer som är blinda, synsvaga eller har annat läshandikapp.

Antalet överträdelseförfaranden enligt artikel 258 FEUF var också under denna berättelseperiod rätt litet. Finland lämnade in svar på tre formella underrättelser och tre motiverade yttranden om felaktig eller bristande tillämpning av EU-rätten enligt artikel 258 FEUF. Samtliga formella underrättelser gällde korrekt genomförande av direktiv. De motiverade yttrandena gällde för sin del allmänhetens tillgång till miljöinformation, vårjakt på ejder på Åland och införlivande av ändringarna i avfallsdirektivet.

Antalet överträdelseförfaranden utifrån försenat införlivande av direktiv ökade en aning jämfört med föregående berättelseperiod.

SUMMARY

This report describes the measures taken by the Government of Finland in EU litigation cases and EU infringement cases in 2017.

EU litigation cases refer to cases dealt with by the Court of Justice of the European Union. The EU Court of Justice consists of the Court of Justice and the General Court. The courts constitute together the Union's own judicial authority, which is responsible for ensuring that the law is observed in the interpretation and application of the Treaties. The cases dealt with by the EU Court of Justice can be divided into four main groups: *requests for a preliminary ruling*, *direct actions* brought against a Member State or an EU institution, *appeals* to the Court of Justice against judgments of the General Court, and *requests for an opinion*. Member States may participate in dealing with all requests for a preliminary ruling or for an opinion. Moreover, they have the right to intervene in all actions and appeals pending before the EU Court of Justice. Member States also appear before the Court as defending parties when the Commission has brought an action against them, as applicants when bringing themselves an action against an EU institution, and as appellants when appealing against a judgment of the General Court.

EU infringement cases refer to an administrative procedure initiated by the European Commission against a Member State that breaches its membership obligations. The procedure is aimed at reaching an agreement between the Member State concerned and the Commission without needing to bring the case before the EU Court of Justice for resolution. The procedure has two stages: those of a formal notice and a reasoned opinion. Both stages must be completed before the Commission can initiate infringement proceedings against the Member State before the Court. The Commission may also open an infringement procedure against a Member State for alleged failure to comply with an earlier judgment passed by the Court of Justice. If infringement proceedings are brought before the Court and it finds that the Member State has not complied with the judgment appropriately, the Member State may be ordered to pay a fine to the Union.

In Finland, the Unit for EU Litigation of the Ministry for Foreign Affairs is responsible for EU litigation cases and EU infringement cases. Finland is represented before the EU Court of Justice by the Agent and Deputy Agent of the Government. The Agent of the Government is the Director of the Unit for EU Litigation.

During the reporting period, Finland participated in substantially more preliminary ruling cases under Article 267 TFEU than the previous year. The cases concerned, among other subjects, the application of the Data Protection Directive to social media services and to door-to-door evangelical work by Jehovah's Witnesses, the issuance of a visa with limited territorial validity to enable the applicant to apply for asylum, the compatibility with EU law of investment agreements between Member States, the marketing authorization procedure applied to generic medicinal products under the Pharmaceuticals Directive, the compatibility with the Treaty of the Public Sector Purchase Programme of the European Central Bank, the competence of a Member State to intervene in environmental pollution at sea in the exclusive economic zone, and the authorization procedure applied to nuclear power plants.

The Court of Justice ruled on requests for a preliminary ruling submitted by Finnish courts in cases concerning the compatibility of the Finnish Postal Act with the Postal Directive (C-368/15, *Ilves Jakelu*), the interpretation of the Value Added Tax Directive in respect of loading and unloading services provided to vessels used for high seas navigation (C-33/16, *A*), the application of the Working Time Directive to persons employed as 'relief parents' in SOS children's village (C-175/16, *Hälvä and Others*), the tax treatment

of a transfer of assets made in another Member State (C-292/16, *A Oy*), and the interpretation of the Construction Products Regulation (C-630/16, *Anstar*).

During the period of report, only one infringement action brought against Finland under Article 258 TFEU was pending before the Court of Justice. It concerned Finland's alleged failure to implement the Driving Licence Directive (2006/126/EC) appropriately. After Finland had enacted the necessary amendments of legislation, the Commission announced that it would discontinue the proceedings, and the case was removed from the register of the Court.

Finland did not bring any actions for annulment or other direct actions before the EU courts during the period in question.

In the reporting period, Finland appeared as an intervener before the General Court to support the European Central Bank in six cases concerning the lawfulness of the Bank's decision of 24 August 2016 on calculating the leverage ratio of credit institutions. Finland also intervened to support the Council in a case concerning the nature of the Union's competence in respect of the conservation of marine living resources. Moreover, Finland made some other interventions concerning the access to documents and the interpretation of the REACH Regulation, the Construction Products Regulation and the CLP Regulation on the classification of substances. Finland also participated in proceedings before the Court of Justice on three appeal cases concerning the access to documents.

During the period of report, the Court of Justice issued opinions on two cases under Article 218(11) TFEU, concerning international agreements. One of the opinions concerned the competence of the Union and the Member States to conclude the free trade agreement negotiated between the EU and Singapore. The other opinion concerned the competence of the Union and the Member States to conclude the Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled.

The number of infringement cases referred to in Article 258 TFEU was rather low in this reporting period, too. Finland responded to three formal notices under Article 258 TFEU concerning incorrect or imperfect application of Union law and on three reasoned opinions. All of the formal notices concerned an alleged failure to implement certain Directives appropriately. The reasoned opinions concerned public access to environmental information, the hunting of eiders in spring on the Åland Islands, and the implementation of the amendments of the Waste Framework Directive.

The number of infringement cases concerning delayed implementation of directives increased slightly from the previous reporting period.

TIIVISTELMÄ	2
SAMMANFATTNING	4
SUMMARY	6
1 TAUSTAA	9
2 TUOMIOISTUINASIAT	14
2.1 ENNAKKORATKAISUASIAT.....	14
2.1.1 Tuomiot ja määräykset.....	14
2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset.....	20
2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	23
2.2 SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET	30
2.2.1 Määräykset.....	30
2.3 VÄLIINTULOT.....	31
2.3.1 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus	31
2.3.2 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	32
2.4 VALITUSASIAT	36
2.4.1 Tuomiot	36
2.5 LAUSUNTOPYYNNÖT.....	38
2.5.1 Lausunnot.....	38
3 RIKKOMUSMENETTELYT	40
3.1 VIRALLISET HUOMAUTUKSET	41
3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset	41
3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset.....	41
3.2 PERUSTELLUT LAUSUNNOT.....	43
3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot.....	43
3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot	44
4 VALTIONTUET	47
5 EFTA-TUOMIOISTUINASIAT	48
5.1 Tuomiot.....	48
6 EU PILOT	49
7 NOTIFIKAATIOT	50

1 TAUSTAA

Tämän kertomuksen tarkoituksena on selvittää Suomen hallituksen toimia EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämässä EU-rikkomusmenettelyissä vuoden 2017 aikana.¹

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimessa sekä unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevia asioita. Kertomuksessa kuvataan ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne EU-rikkomusmenettelyt, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä.

Kertomuksen lopussa luetellaan kertomuskauden aikana vireille tulleet ns. EU Pilot -tiedustelut ja kerrotaan Suomen tekemistä direktiivin täytäntöönpanoilmoituksista (notifikaatiot).

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostui kertomuskaudella unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa unionin toimielinten väliset asiat, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyysvelvoitteiden rikkomuskanteet sekä jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyynnöt. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset oikeuskysymysten osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten tehdessä sille ennakkoratkaisupyynnöjä unionin oikeuden tulkinnasta.

EU-tuomioistuinasiat

Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään: *ennakkoratkaisupyynnöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin*, unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin *valituksiin* ja *lausuntopyyntöihin*. Jäsenvaltiot voivat

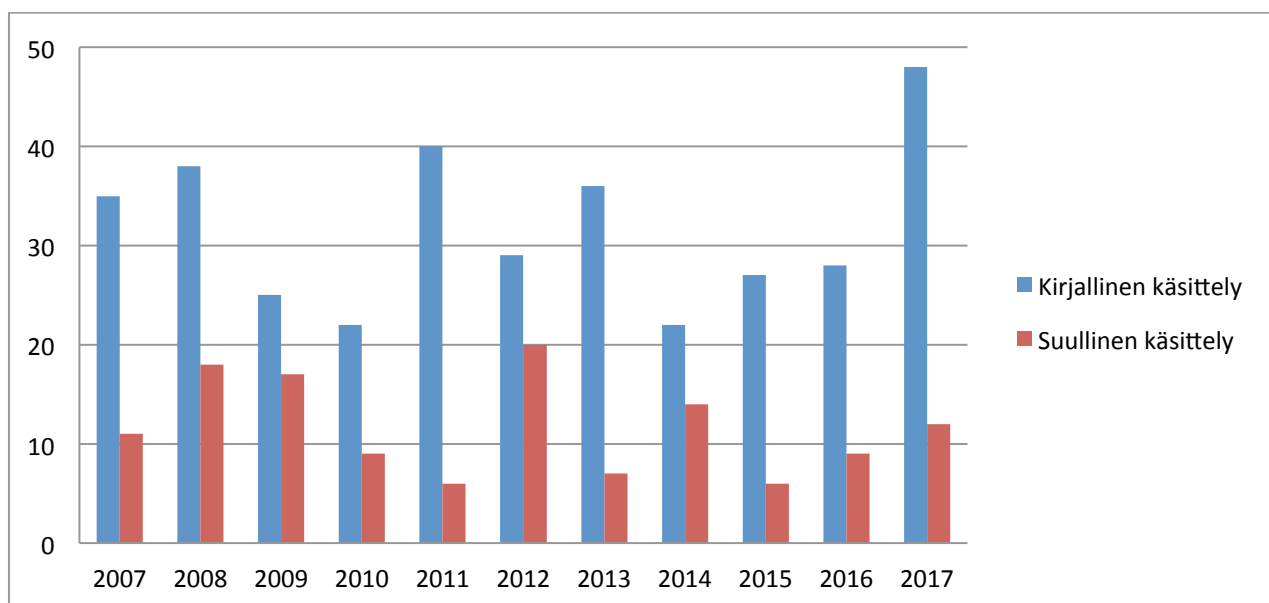
¹ Kertomuksessa esitellään myös asiat, joiden käsittelyyn Suomi on vuonna 2017 osallistunut EFTAn tuomioistuimessa.

² Monesti nämä epäviralliset tiedustelut toteutetaan ns. EU Pilot -järjestelmän puitteissa. EU Pilot -järjestelmää ja EU Pilot -tapauksia käsitellään tämän kertomuksen osassa 5.

osallistua kaikkien ennakkoratkaisu- ja lausuntopyyntöjen käsittelyyn tekemällä niissä *kirjalliset huomautukset*. Suorissa kanteissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *kantajana, vastaajana tai väliintulijana*. Valitusasioissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *valittajana, valitusasian vastaajana tai väliintulijana*.

Suomen hallituksen on vastattava kaikkiin komission Suomea vastaan nostamiin suoriin kanteisiin. Lisäksi hallitus osallistuu lähes poikkeuksetta kaikkien suomalaisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn. Muista jäsenvaltioista tuleviin ennakkoratkaisuasioihin ja lausuntopyyntöihin hallitus osallistuu silloin, kun se arvioidaan tarpeelliseksi Suomen etujen ajamiseksi tai unionin oikeuden kehittämiseksi. Samoin perustein Suomen hallitus voi tehdä väliintulon toista jäsenvaltiota koskevassa asiassa, nostaa kanteen esimerkiksi komissiota vastaan saadakseen unionin tuomioistuimen kumoamaan komission antaman päätöksen tai valittaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta.

Jäsenvaltion aktiivinen osallistuminen tuomioistuimessa vireillä oleviin oikeudenkäynteihin on yksi jäsenvaltion käytettävissä olevista keinoista vaikuttaa unionin oikeuden kehitykseen. Kertomuskautena (1.1.–31.12.2017) Suomi osallistui 48 asian kirjalliseen käsittelyyn ja 12 asian suulliseen käsittelyyn unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa.

Kaavio 1: Suomen osallistuminen EU-tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn vuosina 2007–2017

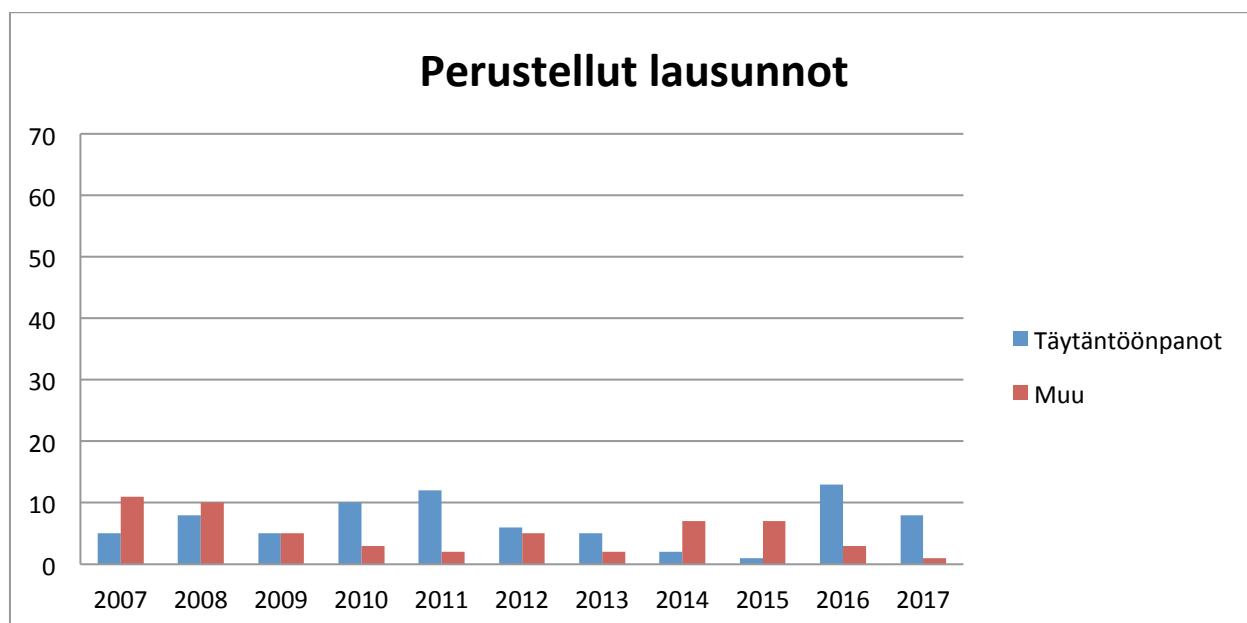
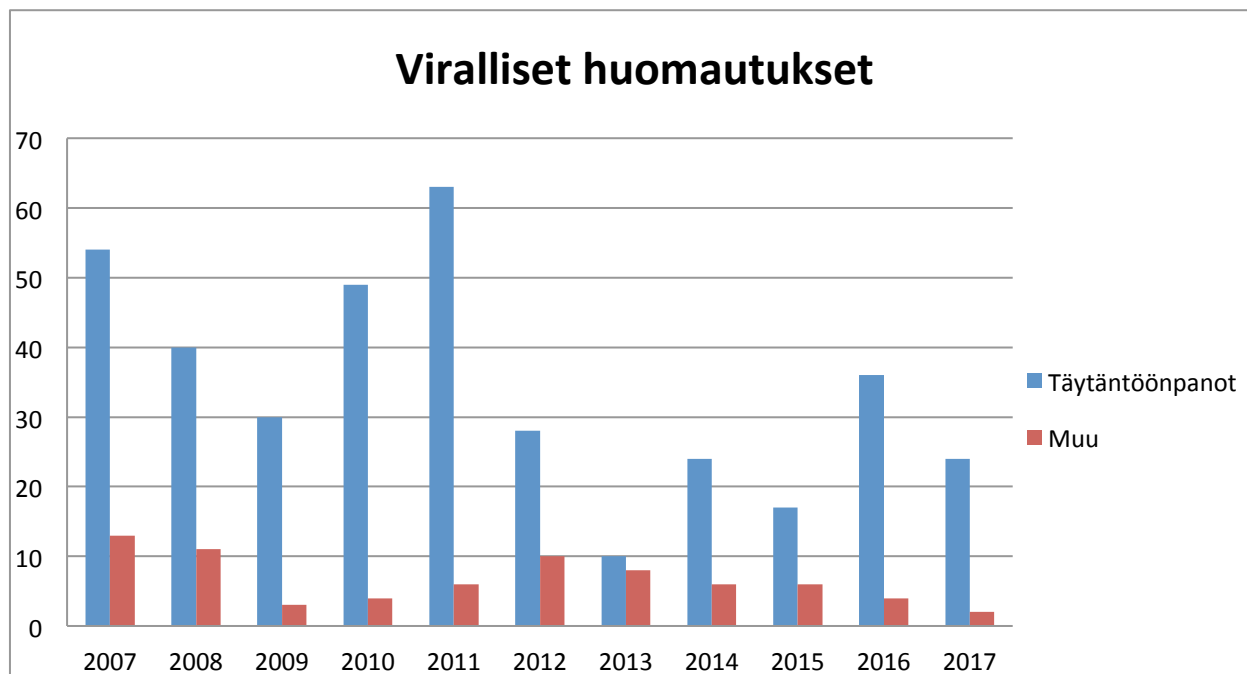
EU-rikkomusasiat

EU-rikkomusasialla tarkoitetaan komission SEUT 258 artiklan nojalla jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyyssveloitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa yhteisymmärrys jäsenvaltion ja komission välillä ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely voi alkaa komission asianomaisen pääosaston lähettämällä *epävirallisella tiedustelulla*.² Menettelyn virallisen vaiheen aluksi komissio lähettää jäsenvaltiolle – Suomessa käytännössä ulkoministerille – *virallisen huomautuksen* ja tarpeen vaatiessa *täydentävän virallisen huomautuksen*.

Mikäli jäsenvaltion viralliseen huomautukseen tai täydentävään viralliseen huomautukseen antama vastaus ei tyydytä komissiota, voi se toimittaa jäsenvaltiolle *perustellun lausunnon* ja tarvittaessa *täydentävän perustellun lausunnon*. Jäsenvaltiolla on tavallisesti kaksi kuukautta aikaa vastata näihin komission kirjelmiin. Vain pieni osa

² Monesti nämä epäviralliset tiedustelut toteutetaan ns. EU Pilot -järjestelmän puitteissa. EU Pilot -järjestelmää ja EU Pilot -tapauksia käsitellään tämän kertomuksen osassa 5.

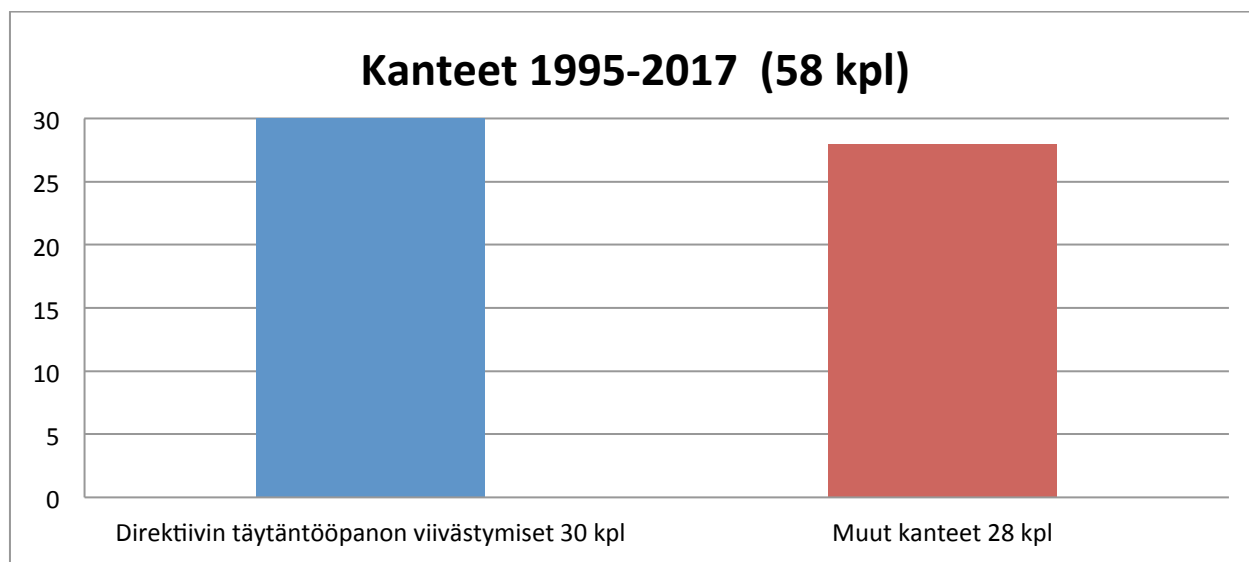
direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä³ koskevista virallisista huomautuksista johtaa perustellun lausunnon antamiseen. Muiden virallisten huomautusten osalta noin puolet johtaa perustellun lausunnon antamiseen.

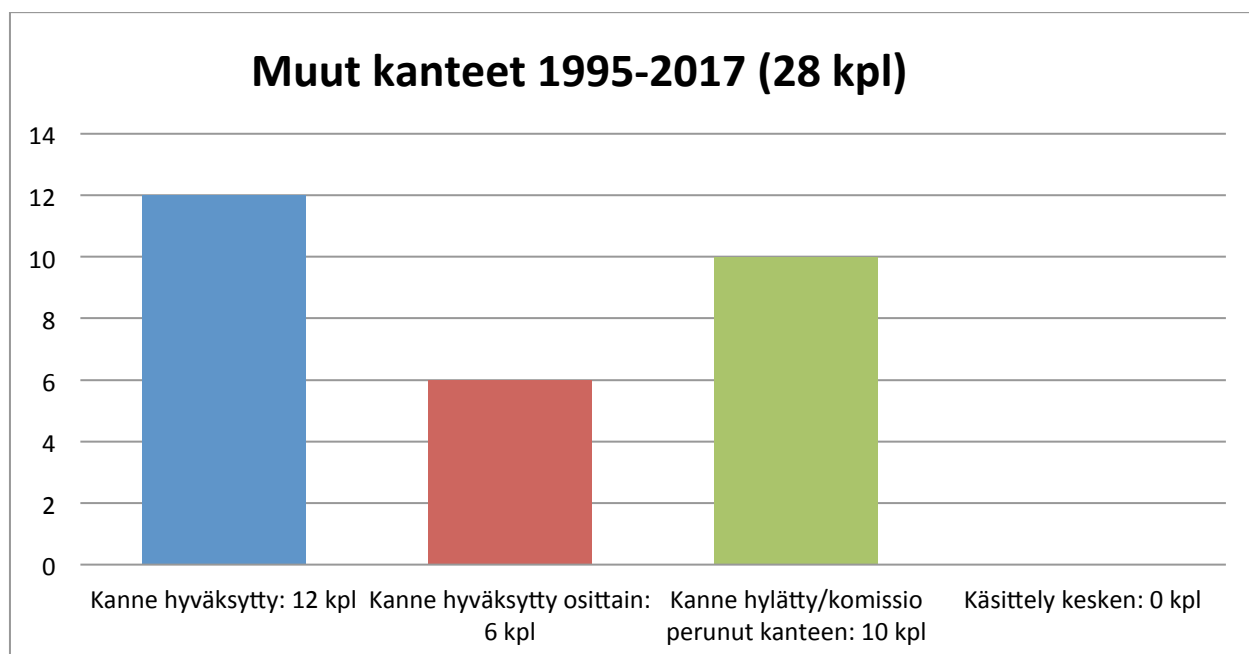
Kaavio 2 ja 3: Suomea koskevat rikkomusmenettelyt vuosina 2007–2017

³ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

Jos komissio ei ole tyytyväinen perusteltuun lausuntoon annettuun vastaukseen, se voi nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan.

Kaavio 4: Komission Suomea vastaan nostamat kanteet jaettuina direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskeviin kan-teisiin sekä muihin kanteisiin koko jäsenyyden ajalta

Kaavio 5: Muiden kuin direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevien kanneasioiden lopputulos

SEUT 260 artiklan nojalla komissio voi käynnistää unionin tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Tällöin on kysymys siitä, että unionin tuomioistuin on jo antanut SEUT 258 artiklan nojalla tuomion, mutta jäsenvaltio ei komission mukaan ole toteuttanut tarvittavia toimia tuomion täytäntöönpanemiseksi. SEUT 260 artiklan mukainen menettely alkaa komission jäsenvaltiolle antamalla virallisella huomautuksella. Komissio voi tämän jälkeen nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 260 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan. Lissabonin sopimuksella tästä menettelystä jätettiin sen nopeuttamiseksi ja tehottamiseksi pois perustellun lausunnon vaihe.

Jos unionin tuomioistuin toteaa SEUT 260 artiklan mukaisessa tuomiossaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakkoa. Direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevissa asioissa unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon jo SEUT 258 artiklan mukaisessa menettelyssä (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

Suomen edustaminen EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa

Suomen edustamisesta EU-tuomioistuinasioissa ja komission Suomen vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyissä vastaa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Suomea ovat Euroopan unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtioneuvoston valtiosiames Joni Heliskoski sekä lainsäädäntöneuvokset Henriikka Leppo ja Sami Hartikainen. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa oikeudelliset kysymykset -jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoministeriön johdolla toimineissa asianomaisten ministeriöiden edustajista koostuvissa työryhmissä.

EU-tuomioistuinasioiden yksikkö

Ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioiden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30
Ulkoministeriö
PL 417
00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (keskus) 0295 350 000
OIK-30@formin.fi

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIAT

Ensimmäiseksi esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus (2.1.2 jakso).⁴ Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyynnöissä kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

1. Asia C-368/15, *Ilves Jakelu*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Postidirektiivi 97/67/EY – Postipalvelu – Postitoimilupa – Toimilupaehdot

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö koski postidirektiivin tulkintaa. Korkein hallinto-oikeus tiedusteli, ovatko Suomen postilain mukainen toimilupajärjestelmä ja Ilves Jakelulle annetussa toimilupapäätöksessä asetetut toimilupaehdot postidirektiivin 9 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisia.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.10.2015), että esillä olevan kaltainen sopimusasiakkaiden postilähetysten jakelu on postidirektiivin mukaan yleispalvelun piiriin kuulumatonta palvelua. Tällaisen palvelun tarjoamisen edellytykseksi voidaan asettaa postilaissa säädetyn kaltainen yksittäinen toimilupa. Huomautuksissa todettiin lisäksi, että postilakia ollaan muuttamassa siten, että postitoiminnasta tulee tulevaisuudessa ilmoituksenvaraista. Ilves Jakelulle annetun toimilupapäätöksen osalta huomautuksissa todettiin, että kyseinen päätös tullaan korvaamaan uudella päätöksellä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 15.6.2017 antamassaan tuomiossa, että postidirektiivin 9 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen postipalvelu ei kuulu yleispalvelun piiriin. Tällaisten palvelujen edellytykseksi ei voida asettaa toimilupaa vaan ainoastaan yleisvaltuutuksen myöntäminen. Yleispalvelun piiriin kuulumattomien palvelujen tarjoamiselle voidaan asettaa kyseisen direktiivin 9 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettujen vaatimusten kaltaisia ehtoja.

2. Asia C-434/15, *Asociación Profesional Élite Taxi*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Henkilökuljetusten sähköinen välityspalvelu – Kuljetuspalvelu vai tietoyhteiskunnan palvelu – SEUT 56 artikla (palvelujen vapaa liikkuvuus) – Palveludirektiivi 2006/123/EY – Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä 2000/31/EY

⁴ Unionin tuomioistuimessa on tuomarien lisäksi julkisasiamiehiä, jotka esittävät puolueettoman ja riippumattoman ratkaisuehdotukseksi kutsutun oikeudellisen lausuntonsa niissä asioissa, jotka on saatettu heidän käsiteltävikseen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido tuomioistuinta.

Asian käsittely: Espanjalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jossa se tiedusteli, pidetäänkö Uber Systems Spain -yhtiön harjoittamaa henkilökuljetusten tilausvälitystoimintaa sähköisenä välityspalveluna vai kuljetuspalveluna. Lisäksi kansallinen tuomioistuin kysyi, onko unionin oikeus esteenä sille, että Uberin toimintaa rajoitettaisiin taksien toimilupia tai vilpillistä kilpailua koskevien kansallisten säännösten nojalla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.11.2015), että toimintaa, jossa palveluntarjoaja toimii ainoastaan välittäjänä ajoneuvon haltijan ja kuljetusta tarvitsevan henkilön välillä ylläpitämällä sähköistä palvelualustaa, jolla yhteydenotto mahdollistetaan, on pidettävä kuljetustoiminnasta erillisenä tietoyhteiskunnan palveluna. Ennakkoratkaisupyynnössä ei ollut selostettu asiassa sovellettavia kansallisia säännöksiä, joten huomautuksissa ei voitu ottaa kantaa siihen, rikkoisivatko ne mahdollisesti palvelujen vapaata liikkuvuutta tai sijoittautumisoikeutta koskevia säännöksiä.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 11.5.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 20.12.2017 antamassaan tuomiossa, että esillä olevan kaltainen palvelu on kuljetuspalvelu eikä tietoyhteiskunnan palvelu.

3. Asia C-568/15, *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Kuluttajansuoja – Kuluttajaoikeusdirektiivi 2011/83/EU – Kuluttajasopimusta koskeva yhteydenotto elinkeinonharjoittajaan – Maksullinen puhelinlinja – Perushinnan käsite

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski kuluttajaoikeusdirektiivin 21 artiklan 1 kohdan tulkintaa. Kyseisen kohdan mukaan kuluttajan yhteydenotosta elinkeinonharjoittajan puhelinlinjalle, jonka välityksellä häneen saa puhelinyhteyden tehtyyn sopimukseen liittyvissä asioissa, ei saa aiheutua kuluttajalle perushintaa suurempia kuluja. Kansallinen tuomioistuin tiedusteli, tarkoittaako perushinta sitä, että kuluttajalle ei saa tällaisesta puhelusta aiheutua muita kuluja kuin mitä puhelusta lanka- tai matkapuhelinten standardinumeroon olisi aiheutunut.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.2.2016), että perushinnalla tarkoitetaan lanka- tai matkapuhelinten (maantieteelliseen) standardinumeroon soittamisesta aiheutuvaa kustannusta tai muuta tähän rinnastettavaa kustannusta, joka voidaan määrittellä esimerkiksi jäsenvaltiossa käytössä olevista liittymätyypeistä standardinumeroon soittamisesta keskimäärin aiheutuvien kustannusten perusteella.

Julkiasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkiasiamies Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.11.2016.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.3.2017 antamassaan tuomiossa, että perushinnan käsitettä on tulkittava siten, että puhelusta ei saa aiheutua suurempia kuluja kuin ne, joita aiheutuu puhelusta lanka- tai matkapuhelinten maantieteelliseen standardinumeroon.

4. Asia C-682/15, *Berlioz Investment Fund*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annettu direktiivi 2011/16/EU – Pyyntöön perustuva verotietojen vaihto – Ennalta arvioiden olennaiset tiedot – Kansalliseen oikeuteen perustuva tietojenantamismääräys – Hallinnollinen rahamääräinen sanktio – Perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohta (perusoikeuskirjan soveltamisala) – Perusoikeuskirjan 47 artikla (oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin)

Asian käsittely: Luxemburgilaisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnössä kysyttiin, seuraako perusoikeuskirjassa taatusta oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin, että kansallisella tuomioistuimella on velvollisuus tutkia, täyttääkö toisen jäsenvaltion veroviranomaisten tekemä tietopyyntö direktiivissä 2011/16/EU säädetyn vaatimuksen tietojen olennaisuudesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.4.2016) ensisijaisesti, että asia ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan eikä perusoikeuskirja siten tule sovellettavaksi. Toissijaisesti katsottiin, että direktiivissä 2011/16/EU, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan kanssa, ei anneta yksityiselle oikeutta riittauttaa direktiivin mukaisen tietopyynnön pätevyyttä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.1.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 16.5.2017 antamassaan tuomiossa, että kyse on direktiivin 2011/16/EU soveltamista koskevasta kysymyksestä, joten myös perusoikeuskirjaa sovelletaan nyt esillä olevaan asiaan. Tuomioistuin katsoi myös, että yksityisellä, jolle määrätään rahamääräinen seuraamus tietojen antamatta jättämisen vuoksi, on oikeus riittauttaa kyseisen päätöksen lainmukaisuus. Kun kyse on mainitun tietojenantamismääräyksen lainmukaisuuden siitä edellytyksestä, jonka mukaan pyydettyjen tietojen on oltava ennalta arvioiden olennaisia, tuomioistuINVALVONTA rajoittuu sen tutkimiseen, etteivät tiedot ole sellaisia, jotka eivät selvästikään ole tarkoitettulla tavalla olennaisia.

5. Asia C-33/16, A

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 148 artiklan d alakohta – Vapautus arvonlisäverosta – Avomerialukselle suoritettava lastaus- tai purkupalvelu

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskivat arvonlisäverodirektiivin 148 artiklan d alakohdan tulkintaa. Kyseisen säännöksen mukaan verosta on vapautettava sellaisten palvelujen suoritukset, jotka suoraan palvelevat merialusten tai niiden lastin välittömiä tarpeita. Ennakkoratkaisupyynnössä tiedusteltiin, tuleeko avomerialukselle suoritettava lastin nosto- tai purkupalvelu vapauttaa arvonlisäverosta tilanteessa, jossa palvelun suorittaa palvelun myyjän sijasta tämän alihankkija.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2016), että lastin nosto alukseen ja pois aluksesta ovat arvonlisäverodirektiivin 148 artiklan d alakohdassa tarkoitettuja arvonlisäverosta vapautettuja palveluja. Kyseessä on palvelu, joka kohdistuu suoraan fyysisesti lastiin, joten se palvelee suoraan aluksen tai sen lastin välittömiä tarpeita. Tätä päätelmää ei muuta se, että palvelun suorittaa palvelun myyjän alihankkija.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* antoi ratkaisuehdotuksensa 7.12.2016.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 4.5.2017 antamassaan tuomiossa, että esillä olevan kaltainen lastin nosto- tai purkupalvelu voidaan vapauttaa arvonlisäverosta vaikka palvelun suorittaisi palvelun myyjän sijasta tämän alihankkija.

6. Asia C-175/16, Hälvä ym.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Työaikadirektiivi 2003/88/EY – Poikkeukset – Direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa oleva poikkeus – SOS-lapsikylävanhemman sijaisena työskentely

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus kysyi unionin tuomioistuimelta, soveltuuko työaikadirektiivin 17 artiklan 1 kohdan poikkeus SOS-lapsikylävanhempien sijaisina toimiviin henkilöihin. Mikäli näin on, direktiivin tiettyjä työajan enimmäisaikoja koskevia säännöksiä ei sovelleta heihin. Korkein oikeus katsoi ennakkoratkaisupyynnönsään, että tällöin kyseisiin työntekijöihin ei sovelleta myöskään työaikalakia, eivätkä he ole oikeutettuja Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisiin ylityökorvauksiin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.6.2016) ja asian suullisessa käsittelyssä (2.3.2017), että SOS-lapsikylävanhempien sijaisena toimiminen on toiminnan erityispiirteistä johtuen työtä, johon sovelletaan direktiivin 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poikkeusta. Nämä piirteet liittyvät ennen kaikkea siihen, että SOS-lapsikylätoiminnan kantavana ajatuksena on pidettävä kodinomaisen kasvuympäristön tarjoamista huostaan otetuille ja pitkäaikaista sijoitusta tarvitseville lapsille.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 6.4.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 26.7.2017 antamassaan tuomiossa, ettei työaikadirektiivin 17 artiklan 1 kohdassa olevaa poikkeusta voida soveltaa esillä olevan kaltaiseen palkkatyöhön ellei asiassa ole näytetty, että työajan pituutta kokonaisuudessaan ei mitata tai määritellä ennalta tai että työntekijä voi päättää siitä itse, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

7. Asia C-200/16, *Securitas*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Liikkeenluovutusdirektiivi 2001/23/EY – Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan a ja b alakohda – Yrityksen tai liikkeen luovutuksen käsite

Asian käsittely: Portugalilaisen tuomioistuimen tekemän ennakkoratkaisupyynnön taustalla oli tilanne, jossa vartiointi- ja turvallisuuspalvelujen tarjoamista koskeva sopimus annettiin tarjouskilpailun jälkeen uudelle toimijalle. Joukko aiemman palvelutarjoajan työntekijöitä katsoi siirtyneensä tarjouskilpailun voittajan työntekijöiksi, minkä tämä kiisti. Asian ratkaisemiseksi kansallinen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, tapahtuiko näiden kahden yrityksen välillä liikkeenluovutusdirektiivin 1 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitettu yrityksen tai liikkeen luovutus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.6.2016) unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön nojautuen, että kyseessä ei ole yrityksen tai liikkeen luovutus. Kyse on puhtaasti tilanteesta, jossa kilpailevat yritykset seuraavat toisiaan tehtävässä sen perusteella, että toinen niistä voitti tarjouskilpailun. Asiassa ei ole esitetty mitään sellaista, minkä perusteella voitaisiin katsoa kyseessä olevan yrityksen tai liikkeen luovutus.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 19.10.2017 antamassaan tuomiossa, että liikkeenluovutusdirektiivin 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että esillä olevan kaltaisen tilanne kuuluu käsitteen ”yrityksen tai liikkeen luovutus” alaan, kun toinen yritys on ottanut käyttöön kyseisen palvelun suorittamiseksi välttämättömät laitteistot.

8. Asia C-275/16, *Comune di Balzola ym.*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Postidirektiivin 97/67/EY 3 artiklan 3 kohdan tulkinta – Postin yleispalvelu – Jakelu harvemmin kuin viitenä työpäivänä viikossa – Poikkeuksellisiksi katsotut tilanteet tai maantieteelliset olosuhteet

Asian käsittely: Italialainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jossa oli kyse yleispalvelua koskevan postidirektiivin 3 artiklan tulkinnasta. Kyseisen artiklan 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille oikeus poiketa viisipäiväisestä postinjakelusta ”poikkeuksellisiksi katsotuissa tilanteissa tai maantieteellisissä olosuhteissa”. Kansallinen tuomioistuin tiedusteli, onko Italian lainsäädäntö, jonka mukaan viisipäiväisestä jakelusta voidaan poiketa alueilla, joiden asukastiheys on alle 200 asukasta per neliökilometri, yhteensopiva postidirektiivin kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (8.9.2016), että Italian lainsäädäntö on postidirektiivin mukainen. Harvaanasuttua seutua voidaan pitää direktiivissä tarkoitettuna poikkeuksellisena tilanteena tai maantieteellisenä olosuhteena, joka oikeuttaa harvennettuun postinjakeluun.

Määräys: Kansallinen tuomioistuin peruutti ennakkoratkaisupyynnönsä ja unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristään 14.7.2017 antamallaan määräyksellä.

9. Asia C-292/16, A Oy

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Yritysjärjestelydirektiivi 90/434/ETY – SEUT 49 (sijoittautumisvapaus) – Liiketoimintasiirto – Varojen siirron verotuksen ajankohta – Epäsuora tai suora syrjintä – Sijoittautumisoikeuden rajoituksen perusteleminen oikeuttamisperusteilla – Suhteellisuusperiaate

Asian käsittely: Helsingin hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä liittyen toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan liiketoimintasiirron verottamiseen. Hallinto-oikeus tiedusteli, onko SEUT 49 artikla esteenä lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa suomalainen yhtiö luovuttaa liiketoimintasiirtona toisessa EU-jäsenvaltiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan varoja tässä valtiossa sijaitsevalle yhtiölle saaden vastikkeeksi tältä uusia osakkeita, varojen siirtoa verotetaan heti siirtämisvuonna, kun taas vastaavassa kotimaisessa tilanteessa siirtyvät varat verotettaisiin vasta realisointihetkellä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.9.2016) ja asiassa 8.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä ensisijaisesti, että kyse on yritysjärjestelydirektiivissä säädetystä tilanteesta ja että Suomen verolainsäädäntö on tältä osin direktiivin mukainen. Sikäli kuin asiaa arvioidaan SEUT 49 artiklan sijoittautumisvapauden näkökulmasta, *Suomi* katsoi, että mahdollinen rajoitus on perusteltu verotusvallan tasapainoisella jaolla jäsenvaltioiden välillä. Huomautuksissa tuotiin esille, että kyseessä oleva rajat ylittävä liiketoimintasiirto ei ole rinnastettavissa kotimaassa tapahtuvaan liiketoimintakokonaisuuden luovutukseen, koska rajat ylittävässä tilanteessa verotusvalta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan katkeaa. Kiinteästä toimipaikasta tulee osa tuossa toisessa jäsenvaltiossa olevaa yhtiötä, jonka tuottamaan tuloon Suomella ei ole verotusoikeutta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.7.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 23.11.2017 antamassaan tuomiossa, että jäsenvaltio voi yritysjärjestelydirektiivin mukaisesti verottaa varojen siirtoa kyseessä olevassa tilanteessa. Sijoittautumisoikeus on kuitenkin esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei sallita tällaisen veron maksuunpanon siirtämistä myöhempään ajankohtaan.

10. Asia C-306/16, Maio Marques da Rosa

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Työaikadirektiivin 2003/88/EY 5 artiklan ja 16 artiklan 1 kohdan tulkinta – Viikoittainen lepoaika – Lepoajan sijoittelu vertailujakson aikana

Asian käsittely: Portugalilainen tuomioistuin tiedusteli, edellyttääkö työaikadirektiivi, että työnantaja antaa työntekijälle tämän viikoittaisen 24 tunnin lepoajan säännöllisesti aina joka seitsemäntenä kalenteripäivänä vai voiko lepojakson ajankohta vaihdella siten, että työntekijän edellytetään työskentelevän yhtäjaksoisesti yli seitsemänä kalenteripäivänä vertailujakson aikana.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.9.2016), että työaikadirektiivi ei edellytä viikoittaisen lepoajan antamista säännöllisesti joka seitsemäntenä kalenteripäivänä. Direktiivin 5 artiklassa taataan työntekijän oikeus vähintään 24 tunnin keskeytymättömään lepoaikaan jokaista seitsemän päivän jaksoa kohden. Artiklassa ei kuitenkaan ole otettu kantaa viikoittaisen lepoajan sijoitteluun eikä siinä siten taata oikeutta kyseiseen lepoaikaan aina määrättyinä viikonpäivinä taikka sijoitettuna siten, että lepoajan sijoittelu edellisessä työjaksossa otetaan huomioon.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Saugmandsgaard Øe* antoi ratkaisuehdotuksensa 21.6.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 9.11.2017 antamassaan tuomiossa, että työaikadirektiiviä on tulkittava siten, että siinä ei edellytetä, että vähintään 24 tunnin keskeytymätön viikoittainen lepoaika annetaan viimeistään kuutta peräkkäistä työpäivää seuraavana päivänä, vaan että kyseinen lepoaika annetaan kunkin seitsemän päivän jakson aikana.

11. Asia C-283/16, S.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Elatusvelvoiteasetuksen (EY) N:o 4/2009 IV luvun tulkinta – Täytäntöönpanohakemuksen esittäminen

Asian käsittely: Isobritannialainen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön, jossa oli kyse elatusvelvoiteasetuksen IV luvun tulkinnasta. Tuomioistuin tiedusteli, annetaanko kyseisessä luvussa elatusvelkojalle, joka hakee täytäntöön pantavaksi toisessa jäsenvaltiossa saatua ratkaisua, oikeus esittää täytäntöönpanohakemus suoraan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle elimelle vai voiko jäsenvaltio edellyttää, että pyyntö täytyy aina esittää asetuksen mukaan nimetyille kansalliselle keskusviranomaiselle.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (30.8.2016) elatusvelvoiteasetuksen säännöksistä seuraavan, että täytäntöönpanohakemuksen voi esittää suoraan toimivaltaiselle täytäntöönpanoelimelle. Jos lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut, että keskusviranomaisen käyttö on pakollista, tästä olisi säädetty asetuksessa nimenomaisesti. Myös asetuksen tavoitteen valossa on selvää, että keskusviranomaisen käytöstä ei voida tehdä pakollista, koska sillä pyritään vähentämään ylimääräisiä muodollisuuksia rajat ylittävissä tilanteissa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 9.2.2017 antamassaan tuomiossa, että elatusvelvoiteasetusta on tulkittava siten, että esillä olevan kaltaisissa tilanteissa elatusvelkoja voi esittää hakemuksensa suoraan täytäntöönpanevan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle eikä hänelle voida asettaa velvollisuutta esittää hakemustaan keskusviranomaisen välityksellä.

12. C-630/16, Anstar

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Rakennustuoteasetus (EU) N:o 305/2011 – Rakennustuotteiden CE-merkintä – Rakenteellisia teräsosia koskeva yhdenmukaistettu standardi EN 1090-1 – Eräiden tuotteiden kuuluminen standardin soveltamisalaan

Asian käsittely: Helsingin hallinto-oikeus kysyi, kuuluvatko seuraavat Anstar Oy:n valmistamat tuotteet standardin EN 1090-1 soveltamisalaan: 1. Ripustusjärjestelmätuotteet, joita käytetään kuorielementtien ja muurauskannakkeiden kiinnittämiseen rakennuksen runkoon; 2. Peruspultit, kiinnityslevyt ja vakioteräsosat; 3. Pilari- ja seinäkengät ja 4. Parvekekiitokset.

Suomi katsoi asiassa 27.9.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että kyseessä olevat tuotteet eivät kuulu standardin EN 1090-1 soveltamisalaan. Erityisesti tämä on perusteltavissa sillä, että kyseisille tuotteille on olemassa eurooppalainen tekninen arviointi, jota ei ole kumottu, kun standardi EN 1090-1 on saatettu voimaan. Rakennustuoteasetus edellyttää standardin kanssa päällekkäisten eurooppalaisten teknisten arviointien kuomoamista.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.12.2017 antamassaan tuomiossa, että tulkinnassa on ratkaisevaa, miten standardin ja sen laadinnan pohjana olleen mandaatin soveltamisala on määritelty. Tuomioistuin katsoi, että tarkemman näytön puuttuessa nyt esillä olevat tuotteet kuuluvat standardin EN 1090-1 soveltamisalaan sikäli kuin niillä on mainitussa standardissa tarkoitettu rakenteellinen tehtävä. Rakenteellisella tehtävällä viitataan tuotteisiin, joiden poistaminen rakennuskohteesta heikentäisi välittömästi tämän lujuutta. Kyseessä on siten oltava kantava osa, jonka tehtävä on rakennuskohteen kokonaisrakenteessa olennainen.

13. Asia C-638/16 PPU, X ja X

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Viisumisäännöstö – Alueellisesti rajoitettu viisumi – Viisumin hakeminen turvapaikan hakemiseksi jäsenvaltiossa – Perusoikeuskirjan 4 artikla (kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun kielto) – Perusoikeuskirjan 18 artikla (oikeus turvapaikkaan)

Asian käsittely: Belgialainen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön, jossa se tiedusteli, onko jäsenvaltioilla unionin perusoikeuskirjan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai Geneven pakolaisyleissopimuksen johdosta velvollisuus myöntää unionin viisumisäännösten mukaisesti alueellisesti rajoitettu viisumi henkilölle, joka hakee viisumia tehdäkseen turvapaikkahakemuksen kyseisessä jäsenvaltiossa.

Suomi osallistui asiassa järjestettyyn suulliseen käsittelyyn 30.1.2017 ja katsoi, että jäsenvaltioilla ei ole velvollisuutta myöntää viisumisäännösten mukaista alueellisesti rajoitettua viisumia, kun hakemus on tehty turvapaikan hakemiseksi jäsenvaltiossa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Mengozzi* antoi ratkaisuehdotuksensa 7.2.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 7.3.2017 antamassaan tuomiossa, että viisumisäännöstöä on tulkittava siten, että alueellisesti rajoitettua viisumia koskeva hakemus, jonka kolmannen maan kansalainen on tehnyt viisumisäännösten 25 artiklan nojalla humanitaarisista syistä kohdejäsenvaltion edustustolle kolmannen maan alueella voidakseen tehdä heti kyseiseen jäsenvaltioon saavuttuaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ja sitten oleskella tässä jäsenvaltiossa yli 90 päivää 180 päivän jakson aikana, ei kuulu viisumisäännösten soveltamisalaan vaan unionin oikeuden nykytilassa yksinomaan kansallisen oikeuden soveltamisalaan.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

1. Asia C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Henkilötietojen käsittely – Henkilötietodirektiivin 95/46/EY 2 artiklan d kohta – Rekisterinpitäjä – Vastuu – Sosiaalisen median palvelu – Vastuun kohdistaminen muuhun kuin rekisterinpitäjään

Asian käsittely: Saksan korkein hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee henkilötietodirektiivin tulkintaa. Tuomioistuin kysyy, voidaanko muu taho kuin direktiivissä tarkoitettu rekisterinpitäjä katsoa vastuulliseksi tietosuojaloukkauksesta sillä perusteella, että kyseinen taho on valinnut tietyn rekisterinpitäjän, ja voiko jäsenvaltio edellyttää kansallisessa lainsäädännössä, että rekisterinpitäjää valittaessa on noudatettava huolellisuusvelvollisuutta. Asian taustalla on saksalaisen koulutusalan yrityksen Facebook-sivusto ja Facebookin tässä yhteydessä suorittama sivujen kävijöistä kerättyjen henkilötietojen käsittely.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.7.2016) ja asiassa 27.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että henkilötietodirektiivin 2 artiklan d kohdassa säännellään tyhjentävästi tietosuojaloukkauksesta vastuussa olevasta tahosta, minkä johdosta muuta tahoja kuin 2 artiklan d kohdassa tarkoitettua rekisterinpitäjää ei voida pitää vastuullisena tietosuojaloukkauksesta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* katsoi 24.10.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että Facebookin kaltaisessa verkkoyhteisöpalvelussa oleva fanisivun hallinnoija on henkilötietodirektiivissä tarkoitettu rekisterinpitäjä henkilötietojen käsittelyn sen vaiheen osalta, jossa verkkoyhteisöpalvelu kerää sivulla käyvistä henkilöistä tietoja laatiakseen sivua koskevia kävijätilastoja.

2. Asia C-284/16, *Achmea*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Jäsenvaltioiden kahdenvälinen investointisuojasopimus – Sijoittajan ja jäsenvaltion välinen riita – Välityslausekkeen pätevyys – SEUT 344 artikla (unionin tuomioistuimen yksinoikeus) – SEUT 18 artikla (syrjintäkielto)

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on tehnyt ennakkoratkaisupyynnön, jossa se tiedustelee Slovakian ja Alankomaiden väliseen kahdenväliseen investointisuojasopimukseen sisältyvän välityslausekkeen yhdenmukai-

suutta perussopimuksen kanssa. Välityslausekkeen nojalla sopimusvaltion sijoittajan ja toisen sopimusvaltion väliset riidat ratkaistaan välimiesmenettelyssä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.8.2016) ja asiassa 19.6.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että perussopimus ei ole esteenä kyseessä olevalle välityslausekkeelle, joka sisältyy kahden jäsenvaltion väliin investointisuojaopimukseen. Jäsenvaltion ja yksityisen välisen riidan käsittely välimiesoikeudessa ei loukkaa unionin tuomioistuimen viimekätistä oikeutta tulkita unionin oikeutta eikä jäsenvaltion sitoutuminen välimiesmenettelyyn ole kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* katsoi 19.9.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että perussopimus ei ole esteenä jäsenvaltioiden kahdenväliselle investointisuojaopimukselle, jonka mukaan investoijalla on oikeus saattaa investointia koskeva riita-asia välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Asia C-320/16, *Uber France*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Henkilökuljetusten sähköinen välityspalvelu – Kuljetuspalvelu vai tietoyhteiskunnan palvelu – Tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskeva menettely – Direktiivi 98/34/EY – Teknisten standardien ja määräysten ilmoittaminen

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jossa se tiedustele, pidetäänkö *Uber France* -yhtiön harjoittamaa henkilökuljetusten tilausvälitystoimintaa sähköisenä välityspalveluna vai kuljetuspalveluna. Jos kyse on sähköisestä välityspalvelusta, kansallinen tuomioistuin kysyy, ovatko Ranskan lainsäädännössä tällaiselle palvelulle asetetut rajoitukset pätemättömiä, koska ne on annettu noudattamatta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusmenettelyä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.9.2016), että kyse on sähköisestä välityspalvelusta ja että tällaista palvelua koskeva rajoitus olisi tullut toimittaa etukäteen Euroopan komissiolle direktiivin 98/34/EY 8 artiklan nojalla. *Suomi* katsoi edelleen, että direktiivin 98/34/EY 8 artiklassa säädetyn ehdotuksen toimittamista koskevan velvollisuuden laiminlyönti merkitsee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti, että kyseiseen lainsäädäntöön ei voida vedota yksityisiä oikeussubjekteja vastaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Szpunar* katsoi 4.7.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että kansallisen oikeuden säännös kohdistuu kuljetuspalvelun kieltämiseen, joten siihen ei sovelleta direktiivin 98/34/EY mukaista ilmoitusvelvollisuutta.

4. Yhdistetyt asiat C-327/16 ja C-421/16, *Jacob ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Yritysjärjestelydirektiivin 90/434/ETY 8 artikla – Osakevaihtoon liittyvän arvonnousun verottaminen – Verotusta lykkäävä mekanismi – Verotusvaltio

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin kysyy ennakkoratkaisupyyntössään, kielletäänkö yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklassa jäsenvaltioita kokonaan verottamasta rajat ylittävissä osakevaihdossa realisoituvaa piilevää arvonnousua vai saavatko jäsenvaltiot verottaa arvonnousua myöhemmän arvonnousun realisoivan tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen yhteydessä, vaikka tämä myöhempi arvonnousun realisoiva tapahtuma kuuluisi toisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (asia C-327/16 3.10.2016) ja (asia C-421/16 10.11.2016), että direktiivi ei ole esteenä arvonnousun myöhemmän verotuksen mahdollistavalle kansalliselle sääntelyllä riippumatta siitä, onko verovelvollinen siirtänyt verotuksellisen kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon arvonnousun realisoivan myöhemmän tapahtuman kuten vastikeosakkeiden luovutuksen ajankohtana.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* katsoi 15.11.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että direktiivi ei ole esteenä mekanismille, jossa arvopapereiden vaihdon yhteydessä todetun arvonnousun verottamista lykätään arvopapereiden myöhempään luovutukseen asti. Arvopapereiden vaihdossa syntyy

neestä arvonnoususta voidaan niiden myöhemmän luovutuksen yhteydessä kantaa vero siinä jäsenvaltiossa, jolla oli valta verottaa arvonnousua vaihtohetkellä, vaikka vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus voisi kuulua jonkin toisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

5. Asia C-557/16, *Astellas Pharma*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Lääkediirektiivi 2001/83/EY – Hajautettu myyntilupamenettely – Osallistuvan jäsenvaltion viranomaisen ja tuomioistuimen toimivalta – Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuojan toteutuminen – Perusoikeuskirjan 47 artikla (oikeus tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin)

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus kysyy unionin tuomioistuimelta, onko lääkedirektiivin 28 artiklan 3 kohdan mukaiseen hajautettuun myyntilupamenettelyyn osallistuvan jäsenvaltion lääkeviranomaisella sekä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimella toimivalta arvioida hajautetussa menettelyssä viiteläkkeenä käytettävälle valmistelle turvatun dokumentaatio suoja-ajan alkamisajankohtaa sekä valmisteen alkuperäisen myyntiluvan unionin oikeuden mukaisuutta. Lisäksi korkein hallinto-oikeus tiedustelee, miten viiteläkkeen myyntiluvan haltijan oikeussuoja toteutetaan rajat ylittävässä menettelyssä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.2.2017) ja 20.9.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että lääkedirektiivissä säänneltyyn hajautettuun menettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen ja tuomioistuin ovat sidottuja menettelyn viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemiin arvioihin eivätkä voi arvioida käsillä olevia seikkoja itsenäisesti. Viiteläkkeen myyntiluvan haltijan on oikeussuojansa toteuttaakseen valitettava viitejäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen päätöksestä tässä jäsenvaltiossa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bobek* katsoi 7.12.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että hajautettuun menettelyyn osallistuvan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen valmistele yhdessä muiden käsittelyyn osallistuvien jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa lääkkeen myyntilupa-asian ja on näin ollen yhteisvastuussa kyseisessä menettelyssä hyväksytyistä asiakirjoista. Osallistuvan jäsenvaltion tuomioistuimen on muutoksenhaussa siten tutkittava se, miten toimivaltainen viranomaisen määrittä dokumentaatio suoja-ajan alkamisen yhteisessä valmisteluprosessissa. Jäsenvaltioiden tuomioistuimilla ei kuitenkaan ole toimivaltaa tutkia sitä, onko viiteläkkeelle myönnetty alkuperäinen myyntilupa unionin oikeuden mukainen.

6. Asia C-9/17, *Tirkkonen*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Maatilojen neuvontajärjestelmä – Neuvojen valintamenettely – Julkiset hankinnat – Hankintadirektiivi 2004/18/EY – Menettely, jossa hyväksytään kaikki vähimmäisvaatimukset täyttävät palveluntarjoajat

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on tiedustellut unionin tuomioistuimelta, kuuluuko maatilojen neuvontapalvelujen tarjoajien valintamenettely, jossa kaikki kelpoisuusehdot ja vähimmäisvaatimukset täyttävät tarjoajat valitaan, hankintadirektiivin soveltamisalaan.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017), että tarjouskilpailuun kuuluva valintaelementti on keskeinen ja olennainen osa julkisen hankinnan käsitettä, kuten unionin tuomioistuin on katsonut asiassa C-410/14, *Falk Pharma*. Suomi kuitenkin katsoi, että hankintadirektiivissä tarkoitettu julkisia hankintoja koskevan sopimuksen määritelmä kattaa myös nyt esillä olevan kaltaisen sopimusjärjestelyn, kuitenkin sillä edellytyksellä, että palvelun tarjoajille asetetut vähimmäisvaatimukset ovat tosiasiallisesti omiaan toteuttamaan valintaa mahdollisten tarjoajien välillä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona* katsoi 13.12.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että valintajärjestelmä, jossa hyväksytään kaikki hakijat, jotka täyttävät soveltuvuutta koskevat edellytykset ja suorittavat hyväksyttävästi tentin, ei ole julkista hankintaa koskeva sopimus.

7. Asia C-240/17, E

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Schengenin yleissopimus – Neuvotteluelvoite – Palauttamisdirektiivi 2008/115/EY – Kolmannen maan kansalainen – Maasta poistaminen – Maahantulokielto – Toisen jäsenvaltion myöntämä oleskelulupa

Asian käsittely: Korkein hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohdan tulkintaa. Kyseinen kohta koskee sopimuspuolten keskinäisiä neuvotteluja tilanteissa, joissa on olemassa yhden sopimuspuolen myöntämä voimassa oleva oleskelulupa ja toisen sopimuspuolen määräämä maahantulokielto. Korkein hallinto-oikeus tiedustelee, mikä merkitys yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohdassa määrättyllä neuvotteluvollisuudella on palauttamista koskevan päätöksen tekemisen ja maahantuloikiellon määräämisen kannalta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.8.2017) ja 9.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että Schengen yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetut neuvottelut voidaan käydä sen jälkeen, kun päätös palauttamisesta ja maahantulokieltoon määräämisestä on tehty. Koko Schengen-alueella koskevan maahantuloikiellon voimaantulon esteenä on lähtökohtaisesti se, että sopimusvaltioiden neuvottelut ovat kesken. Tästä voidaan kuitenkin poiketa esillä olevan kaltaisissa tilanteissa, kun maasta poistaminen on tarpeen yleisen järjestyksen tai valtion turvallisuuden vuoksi ja toinen sopimusvaltio on pysynyt passiivisena.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Kokott* katsoi 13.12.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, neuvotteluja ei tarvitse aloittaa ennen palauttamispäätöksen tekemistä ja maahantulokieltoon määräämistä. Palauttamispäätös voidaan panna täytäntöön ja maahantulokielto voi tulla voimaan vasta, kun Schengenin yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohdan mukaisesti kuuluttava jäsenvaltio on esittänyt kantansa tai neuvottelut ovat asianmukaisen vastausajan ylittymisestä huolimatta jääneet tuloksettomiksi. Molemmat päätökset voidaan panna täytäntöön jo ennen tämän määräajan päättymistä, mikäli kolmannen maan kansalainen on vaaraksi yleiselle turvallisuudelle ja järjestykselle.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia C-163/16, *Louboutin ja Christian Louboutin*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tavaramerkkidirektiivi 2008/95/EY – Tavaramerkki – Rekisteröinnin este – Tavarahan arvoon olennaisesti vaikuttava muoto – Kengän pohjan punainen väri

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin on tiedustellut unionin tuomioistuimelta, koskeeko tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii luetelmakohdassa tarkoitettu käsite ”tavaran olennainen muoto” vain tavarahan kolmiulotteisia ominaispiirteitä vai kattaako se myös muita ominaispiirteitä kuten värin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (14.7.2016), että käsite ”tavaran olennainen muoto” ei kata muita tavarahan ominaispiirteitä kuin kolmiulotteisia ominaispiirteitä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Szpunar* katsoi 22.6.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että tavaramerkkidirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan iii alakohtaa on tulkittava siten, että sitä voidaan soveltaa tavarahan muodosta muodostuvaan merkkiin, jolla vaaditaan suojaa tietyille värille.

Unionin tuomioistuin päätti 12.10.2017 antamallaan määräyksellä siirtää asian suuren jaoston käsittelyyn ja aloittaa suullisen käsittelyn uudestaan.

2. Asia C-679/16, A

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sosiaaliturvan koordinaatioasetus (EY) N:o 883/2004 – Unionin kansalaisuutta koskevat SEUT 20 ja 21 artikla – YK:n vammaisyleissopimus – Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen apu – Toisessa jäsenvaltiossa suoritettavat opinnot

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa Espoon kaupunki on vammaispalvelulain nojalla evännyt A:lta vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun, jota hän on hakenut ryhtyessään suorittamaan opintoja Tallinnassa. Korkein hallinto-oikeus tiedustele ensinnäkin, kuuluuko kyseinen palvelu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan asetuksen mukaisena sairausetuutena. Lisäksi se kysyy, muodostaako avun epääminen SEUT 20 ja 21 artikloissa (unionin kansallaisen oikeus liikkua ja oleskella vapaasti) tarkoitetun rajoituksen ja jos näin on, voiko tämä rajoitus olla oikeutettavissa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä.

Suomi totesi kirjallisissa huomautuksissaan (10.4.2017) aluksi, että Suomen hallituksen näkemyksen mukaan vammaispalvelulaki mahdollistaisi henkilökohtaisen avun myöntämisen esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, koska A on ilmoittanut aikovansa viettää Tallinnassa kolme tai neljä päivää viikossa, kotikunnan säilyessä Suomessa. Ennakkoratkaisukysymysten osalta Suomi katsoi, että kyseinen palvelu ei kuulu sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen soveltamisalaan. Suomi katsoi edelleen, että esillä olevan kaltaisessa tapauksessa avun epääminen saattaa muodostaa SEUT 20 ja 21 artikloissa tarkoitetun rajoituksen, eikä hallituksen tiedossa ole sellaisia yleisiä etua koskevia pakottavia syitä, joilla kyseinen rajoitus voitaisiin oikeuttaa.

3. Asia C-15/17, *Bosphorus Queen Shipping*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: YK:n merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappale – Alusjäterikodirektiivin 2005/35/EY 7 artiklan 2 kohta – Rantavaltion toimivalta – Huomattava vahinko tai sen vaara – Selvät objektiiviset todisteet – Öljypäästömaksu

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee YK:n merioikeusyleissopimuksen ja alusjäterikodirektiivissä asetettuja edellytyksiä rantavaltion toimivallalle kohdistaa oikeudellisia toimenpiteitä ulkomaiseen alukseen talousvyöhykkeellään tapahtuneen laittoman öljypäästön johdosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 6.12.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että rantavaltion toimivallan edellytykseksi asetettuja käsitteitä "huomattava vahinko tai sen vaara" ja "selviä objektiivisia todisteita" on tulkittava siten, että rantavaltion tulee huomattavan vahingon tai sen vaaran käsitellä oloa arvioidessaan ottaa huomioon tapauskohtaisesti kaikki öljypäästön ominaisuuksiin ja olosuhteisiin liittyvät seikat. Viranomaistoimenpiteiden tulee perustua tieteelliseen asiantuntemukseen perustuvaan näyttöön, joka on viranomaisen hyvän hallinnon periaatteen mukaisen selvitysvelvollisuuden mukaisesti riittävä ja asianmukainen.

4. Asia C-25/17, *Jehovan todistajat*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Tietosuojadirektiivi 95/46/EY – Jehovan todistajien harjoittama ovelta ovelle -saarnaamistyö – Toiminnan yhteydessä kerättävät henkilötiedot – Toiminnan kuuluminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan

Asian käsittely: Suomen korkeimman hallinto-oikeuden tekemän ennakkoratkaisupyyntönsä tarkoituksena on selvittää, kuuluuko Jehovan todistajat -uskonnollisen yhdyskunnan jäsenten ovelta ovelle -saarnaamistyönsä yhteydessä toteuttaman henkilötietojen kerääminen tietosuojadirektiivin soveltamisalaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.4.2017) ja asiassa 28.11.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että saarnaamistyön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen kerääminen on tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Toisin kuin yhdyskunta väittää, kyseinen toiminta ei ole luonnollisen henkilön yksinomaan henkilökohtaisessa toiminnassa suorittamaa tietojen keräämistä, joka jää direktiivin ulkopuolelle. Saarnaamistoiminnan yhteydessä kerättävien tietojen kokonaisuus muodostaa direktiivissä tarkoitetun rekisteröintijärjestelmän, ja yhdyskunta yhdessä tietojen keräävien jäsentensä kanssa täyttää siinä olevan rekisterinpitäjän määritelmän.

5. Asia C-29/17, Novartis Farma

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Lääkedirektiivi 2001/83/EY – Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja 5 artiklan 1 kohdan mukaisten poikkeussäännösten tulkinta – Lääkkeiden off label -käyttö ja tällaisen käytön korvattavuus

Asian käsittely: Italialainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee Italian lainsäädännön yhteensopivuutta erityisesti lääkedirektiivin kanssa tilanteessa, jossa kansallisen lainsäädännön mukaan myyntiluvan ulkopuolisiin terapeuttisiin käyttötarkoituksiin (off label -käyttö) määrättyt lääkkeet korvataan kansallisessa sairausvakuutusjärjestelmässä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (2.5.2017), että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella näyttää siltä, että esillä oleva off label -käyttö saattaa jäädä lääkedirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle sen 3 artiklan 1 kohdassa ja 5 artiklan 1 kohdassa olevien poikkeussäännösten nojalla. Asian lopullinen arviointi jää kuitenkin kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi. Lääkkeiden korvattavuuden osalta Suomi viittasi lääkedirektiivin 4 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan korvausten sisältö ja laajuus kuuluvat kansalliseen toimivaltaan.

6. Asia C-31/17, Sucrerie de Toury (Cristal Union)

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Valmistevero – Lämmön ja sähkön yhteistuotanto – Verovapaus – Maakaasu – Energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotantoon – Energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskeva direktiivi 2003/96/EY

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään, kuuluvatko lämmön ja sähkön yhteistuotantoon käytettävät energiatuotteet, siltä osin kuin niitä käytetään sähkön tuotantoon, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn verovapauden alaan.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.4.2017), että energiatuotteet, joita käytetään lämmön ja sähkön yhteistuotannossa, kuuluvat sen osan osalta, jonka kulutus vastaa sähköntuotantoa, direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyyn verovapautta koskevan velvollisuuden soveltamisalaan. Direktiivin tarkoituksena on ollut vapauttaa verosta kaikki sähköntuotannossa käytettävät energiatuotteet riippumatta siitä, onko kyse yhteistuotannosta vai pelkästä sähköntuotannosta.

7. Asia C-88/17, Zurich Insurance ja Metso Minerals

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tuomioistuimen toimivalta – Bryssel I -asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan tulkinta – Palvelujen suorittamispaikan käsite

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan tulkintaa. Korkein oikeus haluaa selvittää, onko suomalainen tuomioistuin toimivaltainen käsittelemään asian, jossa on kyse kansainvälistä tavarankuljetusta koskevaan sopimukseen perustuvan korvausvastuun arvioinnista. Toimivaltakysymyksen ratkaisemiseksi on olennaista se, kuinka kyseisessä säännöksessä tarkoitettua palvelujen suorittamispaikan käsitettä on tulkittava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.5.2017), ettei Bryssel I -asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettua palvelujen suorituspaikan käsitettä tule tulkita liian suppeasti vaan että kantajalla on kuljetuspalvelujen osalta mahdollisuus valita kahden eri paikkakunnan tuomioistuinten välillä se tuomioistuin, jossa hän vaatimuksensa esittää. Suomi katsoi, että tavarankuljetuspalvelussa on kuljetussopimuksen osapuolten välillä kyse yhdestä ja samasta kuljetussuorituksesta, eikä palvelua voida jakaa osiin kulloinkin käytetyn kuljetusvälineen mukaan. Kuljetussuorituksen kannalta kuljetuksen alkamis- ja päättymispaikkakuntien merkitys ja painoarvo ovat yhtä suuret, ja ne liittyvät kuljetusta koskevan sopimusvelvoitteen täytäntöönpanoon yhtä läheisesti, minkä vuoksi toista paikkakuntaa ei voida asettaa toisen edelle. Suomen mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna palvelujen suorituspaikkana on siten pidettävä sekä sopimuk-

seen perustuvan tavarankuljetuksen lähtöpaikkaa että tämän kuljetuksen saapumispaikkaa, joiden osalta kantajalla on mahdollisuus valita, kumman paikkakunnan tuomioistuimessa hän vaatimuksensa esittää.

8. Asia C-216/17, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Julkiset hankinnat – Puitejärjestelyt – Hankintaviranomaisen liittyminen puitesopimukseen jälkikäteen – Hankittavien määrien ilmoittaminen – Direktiivi 2004/18/EY – Direktiivi 2014/24/EU

Asian käsittely: Italialaisen tuomioistuimen tekemä ennakkoratkaisupyyntö koskee tilannetta, jossa hankintaviranomainen toimii paitsi omaan lukuunsa, myös muiden erikseen mainittujen hankintaviranomaisten lukuun. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, sallitaanko hankintadirektiiveissä 2004/18/EY ja 2014/24/EU sellaisen puitejärjestelyn tekeminen, jossa ei ole määritetty niiden suoritusten määrää, joita nämä muut hankintaviranomaiset voivat tilata, kun ne tekevät kyseisen puitejärjestelyn mukaisia myöhempiä sopimuksia. Toiseksi kansallinen tuomioistuin kysyy, voidaanko hankintojen laajuus määrittää viittaamalla viranomaisten tavanomaisiin tarpeisiin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (3.8.2017), että kyseessä olevan kaltainen puitejärjestely on sallittu edellyttäen, että puitejärjestelyn laajuus kokonaisuudessaan on ilmaistu hankintadirektiivien edellyttämällä tavalla ja että yksittäiset sopimukset eivät yhteensä ylitä tätä määrää. Toisen kysymyksen osalta *Suomi* katsoi, että hankintojen laajuutta ei voida määrittää pelkästään viittaamalla viranomaisten tavanomaisiin tarpeisiin.

9. Asia C-247/17, *Raugevicius*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Toisen jäsenvaltion kansalaisen luovuttaminen kolmanteen valtioon – Luovuttaminen tuomion täytäntöönpanoa varten – Henkilöiden vapaa liikkuvuus (SEUT 21 artikla) – Kansalaisuuden perustuva syrjinnän kieltä (SEUT 18 artikla)

Asian käsittely: Suomen korkeimman oikeuden esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy tilanteeseen, jossa Venäjä on esittänyt Suomelle pyynnön luovuttaa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten Suomessa oleskeleva henkilö, jolla on Liettuan ja Venäjän kansalaisuus. Ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, ovatko Suomen rikosentekijän luovuttamista koskeva laki ja luovuttamiskäytäntö, joiden mukaan vain Suomen kansalaisten luovuttaminen unionin ulkopuolelle on kiellettyä, yhteensopivat perussopimuksen (SEUT 18 ja 21 artikla) määräysten kanssa. Asiassa on kyse myös siitä, voidaanko Suomen kansalaisten ja muiden unionin kansalaisten erilaista kohtelua pitää oikeutettuna rikosvastuun toteutumista koskevien tavoitteiden ja kansainvälisen rikosyhteistyön velvoitteiden perusteella.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.9.2017), että kansallinen laki, jonka mukaan vain omia kansalaisia ei luovuteta unionin ulkopuolelle rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, muodostaa vapaan liikkuvuuden rajoituksen. Tällainen rajoitus voi kuitenkin unionin tuomioistuimen *Petruhhin* -tuomion (C-182/15) mukaisesti olla oikeutettu, jos se perustuu objektiivisiin syihin, jollainen on esimerkiksi sen riskin estäminen, että henkilö jää rankaisematta. *Petruhhin* -tuomiossa esitetyllä tavalla jäsenvaltion on kuitenkin ennen luovuttamista tutkittava, onko olemassa henkilön kannalta vähemmän haitallista keinoa saavuttaa tämä tavoite. Tästä seuraa velvollisuus ilmoittaa luovuttamispyynnöstä sille jäsenvaltiolle, jonka kansalainen luovutettavaksi pyydetty henkilö on. Mikäli jäsenvaltio, jonka kansalainen luovutettava henkilö on, ei ryhdy kansalaistaan koskeviin toimenpiteisiin, on henkilö luovutettavissa luovutuspyynnön mukaisesti.

10. Asia C-347/17, *A e.a*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Siipikarja – Teurastaminen – Hygieniasäännöt – Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskeva hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004 - Näkyvän saastumisen puhdistaminen

Asian käsittely: Hollantilaisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyyntö koskee eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevan hygienia-asetuksen liitteen säännösten tulkintaa. Kansallinen tuomioistuin kysyy, onko asetuksen

säännöksiä tulkittava siten, että siipikarjan ruhoissa ei enää sisäelinten poistamisen ja puhdistuksen jälkeen saa olla lainkaan näkyvää saastumista. Ennakkoratkaisupyyntöissä tiedustellaan myös, miten saastumisen määritelmä on tulkittava ja milloin näkyvä saastuminen on puhdistettava. Asiassa on kyse myös viranomaisten tarkastusvaltuuksista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.9.2017), että siipikarjan ruhoissa ei saa olla näkyvää saastumista suolistuksen ja puhdistuksen jälkeen ja joka tapauksessa puhdistuksen tulee tapahtua ennen jäädytystä. Saastumisen määritelmä kattaa sekä ulosteen, sapsen että kuvun sisällön aiheuttaman saastumisen. Viranomaisten tarkastusvaltuuksien osalta Suomi katsoi, että viranomaisilla on oikeus poimia ruhoja teurastuslinjalta ja tarkastaa saastuminen myös siipikarjan rasvakudoksen alta.

11. Asia C-410/17, A

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Arvonlisäverotus – Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Purkutyösopimus – Purettavaksi ostaminen - Yksi vai kaksi verotettavaa liiketoimea

Asian käsittely: Korkein hallinto-oikeus tiedustelee ennakkoratkaisupyyntöllään, sisältääkö esillä oleva purkutyösopimus yhden vai kaksi arvonlisäverollista liiketoimea. Lisäksi ennakkoratkaisupyyntöissä tiedustellaan, onko esillä olevassa "purettavaksi ostettava" -liiketoimessa kyse yhdestä vai kahdesta liiketoimesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.10.2017), että molemmissa esillä olevissa liiketoimissa on kyse yhdestä liiketoimikokonaisuudesta.

12. Asia C-411/17, *Inter-Environnement Wallonie et Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Espoon yleissopimus – Århusin yleissopimus – YVA-direktiivi 2011/92/EU – Luontodirektiivi 92/43/ETY – Lintudirektiivi 2009/147/EU – Ympäristövaikutusten arviointi – Yleisön kuuleminen – Ydinvoimalan sähkön tuotantoluvan jatkaminen

Asian käsittely: Belgian perustuslakituomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisupyyntönsään, onko ydinvoimalaitoksen sähkön tuotantoluvan jatkaminen tai uusiminen yksin tai yhdessä siihen tehtävien nuorennusinvestointien ja turvallisuuteen liittyvien parannustöiden kanssa tulkittava sellaiseksi hankkeeksi, jonka toteuttaminen edellyttää lupaprosessin yhteydessä Espoon yleissopimuksessa, Århusin yleissopimuksessa, YVA-direktiivissä, luontodirektiivissä tai lintudirektiivissä asetettujen ympäristövaikutusten arviointiin ja yleisön osallistumiseen liittyvien menettelyjen toimeenpanemista.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (4.11.2017), että Espoon yleissopimuksen 2-6 artiklaa tai Århusin yleissopimuksen 6 artiklaa ei automaattisesti sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin toimiin, joilla pidennetään ydinvoimalan sähköntuotantolupaa tai muutetaan ydinvoimalan käyttöluvan ehtoja. Artiklat voivat tulla sovellettavaksi, mikäli kyseisistä toimista voi todennäköisesti aiheutua uusia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ydinvoimaloihin tehtävät investoinnit ja turvallisuuteen liittyvät parannustyöt eivät ole automaattisesti omiaan muodostamaan YVA-direktiivissä tai luontodirektiivissä tarkoitettua hanketta tai hankkeen muutosta. Sähkön tuotantoluvan jatkaminen yhdessä voimalaan tehtyjen investointien kanssa voi tarkoittaa hankkeen muutosta, mikäli investoinneista voi olla merkittävää lisähaittaa ympäristölle.

13. Asia C-430/17, *Walbusch Walter Busch*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Kuluttajaoikeusdirektiivi 2011/83/EU – Etämyynti – Elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet – Kevennetyn tiedonantovelvoitteen soveltamisala – Etäviestimen sisältämän tilan arvioinnissa käytettävät kriteerit

Asian käsittely: Saksan korkein oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee kuluttajaoikeusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan tulkintaa. Kyseissä kohdassa säädetään elinkeinonharjoittajan kevennetystä tiedonantovelvoitteesta. Kyse on poikkeuksesta, jota voidaan soveltaa etäsopimuksen te-

kemiseen silloin, kun etäviestimessä on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tuomioistuin tiedustele, arvioidaanko etäviestimen tilarajoitteita etäviestimen teknisten (abstraktien) ominaisuuksien vai elinkeinonharjoittajan valitsemien etäviestimen (konkreettisten) ominaisuuksien kannalta. Lisäksi kyse on siitä, täyttääkö elinkeinonharjoittaja kevennetyn tiedonantovelvoitensa ilmoittamalla pelkästään peruuttamisoikeuden olemassaolosta vai onko samalla annettava myös muita peruuttamisoikeutta koskevia tietoja ja siitä, onko tällaisessa tilanteessa kuluttajalle aina annettava sopimuksen tekemisen yhteydessä direktiivin mukainen malliperuuttamislomake.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että merkityksellistä direktiivin 8 artiklan 4 kohtaa sovellettaessa on se, onko etäviestimessä (abstraktisti) luonteensa vuoksi rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämistä varten. Tällaista etäviestintä käytettäessä ei ole riittävästi ilmoittaa kuluttajalle ainoastaan peruuttamisoikeuden olemassaolosta vaan elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle kaikki peruuttamisoikeuden käyttämiseen tarvittavat tiedot, mutta malliperuuttamislomakkeen liittämistä mukaan ei edellytetä.

14. Asia C-439/17, *British American Tobacco*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Tupakkadirektiivi 2014/40/EU – Kapselitupakka – Kielto saattaa markkinoille tupakkatuotteita, joissa on makuaineita jossain komponentissa – Kiellon alkamisajankohta

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedustele, onko tupakkadirektiivin kieltoa saattaa markkinoille tupakkatuotteita, jotka sisältävät makuainetta jossain komponentissa tulkittava siten, että se ei koske kapselisivukkeita, joissa makuaine vapautuu vasta kun kuluttaja rikkoo kapselin. Kansallinen tuomioistuin kysyy myös, koskeeko direktiivin tunnusomaisen maun omaavien tupakkatuotteiden kiellolle 20.5.2020 saakka asetettu siirtymäaika myös kapselisivukkeita.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.10.2017), että kapselisivukkeet kuuluvat tupakkadirektiivin 7 artiklan 7 kohdan markkinoille asettamista koskevan kiellon piiriin. Siirtymäaikaa sovelletaan ainoastaan sellaisiin savukkeisiin, joissa tunnusomainen maku on itse tupakkakäärössä (esimerkiksi mentolisavukkeet). Suomi perusteli kantaansa direktiivin sanamuodon lisäksi sillä, että koska kyseessä on erityisesti nuoria houkutteleva tuote, siirtymäajan soveltaminen niihin olisi selkeässä ristiriidassa direktiivin tavoitteiden kanssa.

15. Asia C-449/17, *A & G Fahrschul-Akademie*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Koulu- ja yliopisto-opetuksen vapautus arvonlisäverosta – Autokouluopetus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedustele, tuleeko yksityisen ajokoulun antama autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi vapauttaa arvonlisäverosta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.11.2017), että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan i alakohdassa ei edellytetä sitä, että jäsenvaltioiden olisi vapautettava arvonlisäverosta autokouluopetus B- ja C1- luokan ajo-oikeuden saamiseksi. Kyseisessä kohdassa säädetyn vapautuksen osalta jäsenvaltioilla on harkintavaltaa ensinnä sen suhteen, mitä kansallisessa koulutusjärjestelmässä annetaan julkisoikeudellisten yhteisöjen opetustehtäväksi, ja toiseksi sen osalta, miten määritellään yksityiset laitokset, joilla on vastaavia päämääriä kuin julkisoikeudellisilla yhteisöillä.

16. Asia C-493/17, *Weiss ym.*

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde: Euroopan keskuspankkijärjestelmä – Euroopan keskuspankin toimivalta – Julkisen sektorin omaisuususerien osto-ohjelmasta (PSPP) tehty päätös – SEUT 123 artiklan 1 kohta (keskuspankkirahoituksen kielto)

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jolla se tiedustelee, onko Euroopan keskuspankki (EKP) ylittänyt perussopimusten mukaisen toimivaltansa tehdessään päätöksen julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.11.2017), että osto-ohjelma ei ole ristiriidassa SEUT 123 artiklan 1 kohdan keskuspankkirahoituksen kiellon kanssa, ja että EKP ei ole ylittänyt toimivaltansa tehdessään kyseisen päätöksen. Suomi totesi, että unionin tuomioistuin on jo asiassa C-62/14, *Gauweiler ym.*, käsitellyt ehtoja, joiden nojalla voidaan osoittaa, että EKP:n osto-ohjelma ei ole ristiriidassa perussopimusten kanssa. Nyt kyseessä oleva päätös on *Gauweiler*-tuomion mukainen. Osto-ohjelma on myös määritelty siten, että SEUT 125 artiklassa kiellettyä vastuuta toisen jäsenvaltion sitoumuksista ei synny.

17. Asia C-554/17, *Jonsson*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Vähäisiin vaatimuksiin sovellettava oikeudenkäyntimenettely – Asetus (EY) N:o 861/2007 – Oikeudenkäyntikulut – Hävinnyt osapuoli vastaa kuluista – Kulujen kohtuullistaminen ja kuittaus

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee asetuksen (EY) N:o 861/2007 16 artiklaa, jonka mukaan hävinnyt asianosainen vastaa oikeudenkäyntikuluista. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voidaanko oikeudenkäyntikuluja kuitata tai kohtuullistaa, kun asiassa esitetään useita vaatimuksia, joista osa ratkaistaan toisen ja osa toisen hyväksi, tai kun vaatimus hyväksytään ainoastaan osaksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.12.2017), että asetuksen 16 artiklassa veloitetaan hävinnyt osapuoli vastaamaan oikeudenkäyntikuluista vain siltä osin kuin tämä on hävinnyt menettelyn. Näin ollen kyseinen artikla ei ole esteenä sille, että oikeudenkäyntikuluja voidaan kuitata tai kohtuullistaa esillä olevan kaltaisessa tilanteessa.

2.2 SUOMEA VASTAAN NOSTETUT KANTEET

Tämä jakso koskee SEUT 258 artiklaan perustuvia, jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevia rikkomuskanteita, jotka komissio on nostanut Suomea vastaan. Kertomuskaudella on ollut vireillä vain yksi rikkomuskanne.

Euroopan komissio voi **SEUT 258 artiklan** perusteella nostaa jäsenvaltiota vastaan jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevan **rikkomuskanteen** unionin tuomioistuimessa, jos se katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille unionin oikeuden mukaan kuuluvan velvollisuuden. Kanteen nostamista edeltävät aina komission jäsenvaltiolle antama virallinen huomautus ja perusteltu lausunto.

2.2.1 Määräykset

1. Asia C-42/16, komissio vastaan Suomi

Kanteen kohde: Ajokorttidirektiivi 2006/126/EY – Ajokorttien kaksoiskappaleiden voimassaoloaika – EU:n ajokorttirekisteri RESPER

Asian käsittely: *Komissio* katsoi kanteessaan, että Suomen lainsäädännön nojalla voidaan myöntää ajokorttien kaksoiskappaleita, joiden hallinnollinen voimassaoloaika ylittää direktiivissä säädetyt voimassaoloajat, ja että Suomi ei ole liittynyt EU:n ajokorttiverkostoon (Resper).

Suomi totesi vastineessaan (6.4.2016), että Suomen lainsäädäntöä tullaan muuttamaan ajokorttien kaksoiskappaleiden osalta. Ajokorttiverkoston osalta vastineessa todettiin, että Suomi on liittynyt verkostoon helmikuussa 2016. *Komissio* toisti kantajan vastauksessaan (13.5.2016) kanteessa esittämänsä. *Suomi* ilmoitti vastaajan vastauksessaan (13.6.2016), että ajokorttien kaksoiskappaleita koskeva lainsäädäntömuutos on tehty. *Komissio* ilmoitti 8.12.2016 päivätyssä kirjeessään peruuttavansa kanteen.

Määräys: Asia ratkaistiin 10.1.2017 annetulla unionin tuomioistuimen presidentin määräyksellä, jolla se poistettiin tuomioistuimen rekisteristä kanteen peruuttamisen johdosta.

2.3 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut suorat kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Näihin kuuluu sekä muita jäsenvaltioita vastaan nostettuja rikkomuskanteita että unionin säädöksiä koskevia kumoamiskanteita. Jaksossa 2.3.1 käsitellään ne asiat, joissa julkisasiamies on antanut kertomuskaudella ratkaisuehdotuksensa. Jaksossa 2.3.2 esitellään ne asiat, joissa Suomi on tehnyt kirjallisia tai suullisia huomautuksia kertomuskaudella.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa suorassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.3.1 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus

1. Asia C-57/16 P, *ClientEarth vastaan komissio*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asioissa T-424/14 ja T-425/14 antama tuomio – Avoimuusasetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta – Päätöksentekomenettelyn suoja koskeva poikkeus – Yleisen oletaman soveltaminen

Asian käsittely: *ClientEarth* vaatii, että unionin yleisen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-424/14 ja T-425/14, *ClientEarth v. Euroopan komissio* antama tuomio kumotaan. Riidanalaisessa tuomiossa yleinen tuomioistuin katsoi, että komissio oli voinut evätä avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn päätöksentekomenettelyn suoja koskevan poikkeuksen nojalla *ClientEarth*lta pääsyn sen pyytämiin asiakirjoihin, jotka liittyivät komission suorittamaan vaikutustenarviointiin tietyissä ympäristön alaan kuuluvissa lainsäädäntöhankkeissa. Tuomiossa todettiin, että esillä olevan kaltaisiin asiakirjoihin voidaan soveltaa yleistä oletamaa, jonka mukaan ne lähtökohtaisesti kuuluvat avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun suojan piiriin. Tämä on tarpeen, jotta turvataan komission mahdollisuus päättää vaikutustenarvioinnin perusteella annettavista poliittisista ehdotuksista täysin riippumattomana yleisen edun mukaisesti ja ilman ulkoista painetta tai kolmansien vaikutusta.

Suomen väliintulokirjelmässä (5.9.2016) tuettiin *ClientEarth*in vaatimuksia ja katsottiin, että yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että komissio oli voinut evätä pääsyn asianomaisiin asiakirjoihin nojautuen yleiseen oletamaan niiden luovuttamiseen liittyvästä päätöksentekomenettelyn suojan vaarantumisesta. Suomi katsoi olevan selvää, ettei kaikkien vaikutustenarvioinnin valmistelussa laadittujen asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaisemisen voida katsoa lähtökohtaisesti "vahingoittavan vakavasti" toimielimen päätöksentekomenettelyä avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Suomi korosti myös, että nyt on kyse lainsäädännön valmisteluun liittyvistä asiakirjoista, joihin oikeuskäytännön perusteella liittyy korostettu avoimuuden vaatimus.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bot* katsoi 28.11.2017 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että unionin yleisen tuomioistuimen antama tuomio asioissa T-424/14 ja T-425/14 on kumottava.

2.3.2 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

1. Asia T-733/16, *La Banque Postale vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki La Banque Postale on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (20.4.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

2. Asia T-757/16, *Société Générale vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki Société Générale on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

3. Asia T-745/16, *BPCE vastaan Euroopan keskuspankki*

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki BPCE on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

4. Asia T-751/16, Confédération Nationale du Crédit Mutuel vastaan Euroopan keskuspankki

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki Confédération Nationale du Crédit Mutuel on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan delegoinnista SEUT 290 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

5. Asia T-758/16, Crédit Agricole vastaan Euroopan keskuspankki

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki Crédit Agricole on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivalan ylityksestä, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan sellaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

6. Asia T-768/16, BNP Paribas vastaan Euroopan keskuspankki

Kanteen kohde: Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annettu asetus (EU) N:o 575/2013 – Luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset – Omavaraisuusasteen laskeminen – Vastuut julkiselle sektorille

Asian käsittely: Ranskalainen pankki BNP Paribas on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan keskuspankkia (EKP) vastaan. Kantaja vaatii kumoamaan EKP:n 24.8.2016 antaman päätöksen, jolla EKP

kieltäytyi myöntämästä lupaa jättää omavaraisuusastetta laskettaessa vastuiden ulkopuolelle tietyt vastuut julkiselle sektorille luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista annetun asetuksen 429 artiklan 14 kohdan mukaisesti. Kantajan mukaan EKP:llä ei ole harkintavaltaa kyseisen poikkeuksen myöntämisessä eikä se voi kieltäytyä myöntämästä poikkeusta tätä koskevien edellytysten täytyessä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (15.6.2017) EKP:tä ja katsoi, että EKP:llä on kyseistä säännöstä soveltaessaan harkintavaltaa, jota se voi käyttää laajasti asetuksen sallimissa puitteissa. Asiassa ei myöskään ole kyse toimivallan ylityksestä, sillä EKP:n toimivalta perustuu yhteiseen valvontamekanismiin ja asetukseen N:o 1024/2013 ja sitä kautta unionin perussopimukseen. Suomen mukaan pankkien vakavaraisuusvalvonta on jo luonteeltaan selaista, että se edellyttää harkintavallan käyttöä.

7. Asia T-837/16, Ruotsi vastaan komissio

Kanteen kohde: REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006 – Lyijysulfaattikromaatti, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatti, punainen – Lupa tietyille käyttötarkoituksille – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Ruotsi on nostanut kanteen, jolla se vaatii unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission 7.9.2016 tekemän täytäntöönpanopäätöksen, jolla komissio myönsi luvan lyijysulfaattikromaatin, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatin, punainen, tietyille käyttötarkoituksille. Ruotsi katsoo, että luvan myöntäminen oli vastoin REACH-asetuksen tavoitetta, jonka mukaan erityistä huolta aiheuttavat aineet tulee korvata asetteittain vaihtoehtoisilla aineilla tai tekniikoilla, jos nämä ovat taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (5.10.2017) Ruotsia ja katsoi, että luvan myöntämisedellytykset eivät olleet täyttyneet, minkä vuoksi komission päätös on kumottava. Kyseessä olevien aineiden käyttö on lähtökohtaisesti kielletty eikä hakija ollut näyttänyt lyijykromaattien käytön olevan välttämätöntä haettujen käyttötarkoitusten osalta. Sen vuoksi komission olisi tullut käytettävissä olevien tietojen pohjalta hylätä hakemus.

8. Asia C-659/16, komissio vastaan neuvosto

Kanteen kohde: Neuvoston päätös, jolla vahvistettiin unionin kanta Etelämantereen meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä käsittelevän toimikunnan (CCAMLR) 35. vuosikokousta varten – Päätöksen kumoaminen – Unionin toimivalta – SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan rikkominen (meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen osana yhteistä kalastuspolitiikkaa) – SEUT 3 artiklan 2 kohdan rikkominen (unionin yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus)

Asian käsittely: Komissio on nostanut unionin tuomioistuimessa Euroopan unionin neuvostoa vastaan kanteen, jolla se vaatii unionin tuomioistuinta kumoamaan neuvoston päätöksen Euroopan unionin kannan vahvistamisesta Etelämantereen suojelukomission (CCAMLR) 35. vuosikokousta varten siltä osin kuin siinä edellytetään kolmen merellisen suojelualueen sekä tieteelliseen tutkimukseen tarkoitettujen erityisalueiden perustamista koskevien ehdotusten toimittamista tai kannattamista unionin ja sen jäsenvaltioiden, eikä pelkästään unionin, nimissä. Komissio katsoo, että jäsenvaltioiden osallistuminen unionin kannan vahvistamiseen loukkasi SEUT 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa määrättyä unionin yksinomaista toimivaltaa meren elollisten luonnonvarojen säilyttämisen alalla tai vaihtoehtoisesti unionin yksinomaista toimivaltaa SEUT 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (6.6.2017) neuvoston vaatimuksia. Suomen väliintulokirjelmässä keskityttiin käsittelemään rajanvetoa unionin yksinomaisen toimivallan meren elollisten luonnonvarojen suojelun alalla ja jaetun ympäristötoimivallan välillä. Lisäksi Suomi toi esiin konkreettisia esimerkkejä unionin ympäristötoimivallan nojalla tehdyistä suojelutoimenpiteistä tukeakseen neuvoston väitettä siitä, että meren elollisia luonnonvoja voidaan suojella paitsi yhteisen kalastuspolitiikan myös ympäristöpolitiikan osana.

9. Asia T-229/17, Saksa vastaan komissio

Kanteen kohde: Rakennustuoteasetus (EU) N:o 305/2011 – Komission päätös koskien harmonisoitujen tuotestandardien EN 14342:2013 ja EN 14904:2006 julkaisemista – Jäsenvaltioilta eväyty oikeus säätää siitä, mistä standardissa ei mainita – Komission päätöksen kumoaminen

Asian käsittely: Saksa on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission 25.1.2017 tekemät päätökset kahden harmonisoidun tuotestandardin julkaisemisesta EU:n virallisessa lehdessä. Kyseiset tuotestandardit eivät sisällä suoritusason arviointia sisäilmaan haihtuvien orgaanisten yhdisteiden osalta. Saksa katsoo, että komission päätöksestä johtuva kieltö, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät voi asettaa minkäänlaisia vaatimuksia näiden yhdisteiden osalta, vaarantaa rakennuskohteen terveellisyttä ja käyttöturvallisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisen.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (13.10.2017) Saksaa ja katsoi, että jos harmonisoitu tuotestandardi ei kata sellaisen ominaisuuden arviointikriteerejä, joka on välttämätön rakennuskohteen perusvaatimusten täyttämiseksi, jäsenvaltion tulee voida soveltaa kansallisesti määriteltyä testimenetelmää ja vaatimuksia.

10. Asia T-400/17, Deza vastaan komissio

Kanteen kohde: Aineiden ja seosten luokitus, merkinnät ja pakkaaminen – CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008 – Antrakiniini – Luokitus syöpää aiheuttavaksi aineeksi vaarakategoriaan 1B – Komission asetuksen kumoaminen

Asian käsittely: Deza on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission 4.5.2017 antaman asetuksen (EU) N:o 2017/776 siltä osin kuin siinä luokitellaan antrakiniini syöpävaarallisten aineiden kategoriaan 1B. Deza katsoo, että tutkimuksessa, johon luokitus keskeisesti perustuu, käytettiin eri menetelmällä valmistettua antrakiniinia kuin millä se itse sitä valmistaa. Tästä syystä tutkimuksessa käytettyyn antrakiniiniin sisältyi epäpuhtauksia, joiden Deza katsoo olleen syynä kasvainten muodostumiseen.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen 13.10.2017 tukeakseen vastaajana olevaa komissiota.

11. Asia T-421/17, Leino-Sandberg vastaan parlamentti

Kanteen kohde: Toimielimiä koskevat määräykset – Oikeus tutustua asiakirjoihin – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Parlamentin päätös koskien kolmannen henkilön tekemää asiakirjapyyntöä – Päätöksen julkisuus – Tuomioistuinkäsittelyn suoja koskeva poikkeusperuste

Asian käsittely: Päivi Leino-Sandberg on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan parlamenttia vastaan avoimuusasetuksen soveltamista koskevassa asiassa. Leino-Sandberg vaatii tuomioistuinta kumoamaan parlamentin päätöksen, jolla parlamentti epäsi häneltä oikeuden tutustua erääseen päätökseen tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevan poikkeusperusteen nojalla. Pyydetty asiakirja on parlamentin antama kielteinen vastaus erään kolmannen henkilön tekemään asiakirjapyyntöön.

Suomi teki asiassa väliintulohakemuksen 16.10.2017 tukeakseen kantajana olevaa Leino-Sandbergia.

2.4 VALITUSASIAT

Seuraava jakso koskee valituksia, jotka on tehty unionin tuomioistuimeen unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista.

Unionin yleisen tuomioistuimen antamiin tuomioihin voidaan **hakea muutosta** unionin tuomioistuimelta oikeuskysymysten osalta. Valittajina voivat olla asian kokonaan tai osittain hävinneet osapuolet ja eräin edellytyksin myös muut tahot. Samassa asiassa ensimmäisessä oikeusasteessa väliintulijana olleet tahot ovat asian osapuolia myös valitusvaiheessa.

2.4.1 Tuomiot

1. Asia C-562/14 P, *Ruotsi vastaan komissio*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-306/12, *Spirlea* antama tuomio – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – EU Pilot -menettelyyn liittyvien asiakirjojen julkisuus

Asian käsittely: *Ruotsi* teki unionin tuomioistuimelle valituksen unionin yleisen tuomioistuimen 25.9.2014 antamasta tuomiosta asiassa T-306/12, *Spirlea*. *Ruotsi* vaati valituksessaan, että unionin yleisen tuomioistuimen tuomio ja komission tiettyjen EU Pilot -asiakirjojen luovuttamatta jättämistä koskeva riidanalainen päätös kumotaan. *Ruotsi* katsoi, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut avoimuusasetusta virheellisesti katsoessaan, että komissio voi tutkintatoimien suojaa koskevaan poikkeukseen vedotessaan nojautua yleiseen oletta- maan evätäkseen oikeuden tutustua EU Pilot -menettelyyn liittyviin asiakirjoihin. Toisin kuin jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä EU Pilot -menettelyssä ei ole perusteltua soveltaa yleis- tä olettamaa, jonka mukaan menettelyyn liittyvien asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaa lähtökohtaisesti tutkintatoimien tarkoitusten suojaa.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. *Suomi* tuki vastineessaan (20.3.2015) ja 21.4.2016 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä *Ruotsin* vaatimuksia unionin yleisen tuomioistuimen tuomion ja komission riidanalaisen päätöksen kumoamisesta. *Suomi* katsoi, että yleinen tuomioistuin tulkitsi virheellisesti avoimuusasetusta salliessaan komission tukeutua asiakirjapyyntöä koskevassa päätöksessään yleiseen olettamaan tutkintatoimien tarkoituksen suojan vahingoittumise- sta. *Suomi* viittasi myös siihen, että esillä oleva asia koskee vain kahta asiakirjaa eikä laajaa asiakirjakokonai- suutta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Sharpston* antoi ratkaisuehdotuksensa 17.11.2016.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hylkäsi valituksen 11.5.2017 antamallaan tuomiolla. Unionin tuomioistuin katsoi, että komissio voi EU Pilot -menettelyssä vedota yleiseen olettamaan, jonka mukaan asiakirjojen luovuttaminen vahingoittaisi tutkintamenettelyn tarkoitusta. Tämä vaara on olemassa, kunnes EU Pilot -menettely on päätetty ja jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan virallisen menettelyn aloittaminen jäsenvaltiota vastaan on lopullisesti poissuljettu.

2. Asia C-213/15 P, *Patrick Breyer*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-188/12, *Breyer* antaman tuomion kumoaminen – EU-tuomioistuimelle esitettyjen oikeudenkäyntikirjelmien julkisuus – SEUT 15 artiklan 3 kohta (EU-tuomioistuinta koskeva asiakirjajulkisuuden rajausta) – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001

Asian käsittely: Unionin yleinen tuomioistuin antoi 27.2.2015 tuomionsa asiassa T-188/12, *Patrick Breyer vastaan Euroopan komissio*. Tuomiossaan yleinen tuomioistuin kumosi avoimuusasetuksen vastaisena komission päätöksen, jolla se oli kieltäytynyt luovuttamasta Breyerille Itävallan asiassa C-189/09, *komissio vastaan Itävalta*, esittämiä oikeudenkäyntikirjelmää. Komissio valitti tuomiosta unionin tuomioistuimeen. Komission mukaan toimielimen hallussa olevat muiden osapuolten laatimat oikeudenkäyntikirjelmät eivät kuulu avoimuusasetuksen soveltamisalaan. Tämä seuraa SEUT 15 artiklan 3 kohdan neljännessä alakohdasta, jonka mukaan EU-tuomioistuimeen sovelletaan asiakirjajulkisuutta ainoastaan sen hoitaessa hallinnollisia tehtäviään.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. Suomi katsoi vastineessaan (17.8.2015) sekä Ranskan ja Espanjan hallitusten väliintulokirjelmää koskevissa huomautuksissaan (9.2.2016) ja asiassa 26.9.2016 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että komission valitus tulee hylätä. Suomi kiisti komission tulkinnan, jonka mukaan toimielimen hallussa olevat muiden osapuolten oikeudenkäyntikirjelmät jäävät avoimuusasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Suomi katsoi olevan selvää, että toimielimen hallussa olevat muun osapuolen esittämät oikeudenkäyntikirjelmät ovat "toimielimen asiakirjoja", joihin sovelletaan avoimuusasetusta. Komission näkemys johtaisi SEUT 15 artiklan 3 kohdan laajentavaan tulkintaan, joka ei vastaa sen sanamuotoa eikä saa tukea sen valmisteluhistoriasta eikä oikeuskäytännöstä. Lisäksi komission tulkinnan hyväksyminen merkitsisi käytännössä merkittävää avoimuusasetuksessa olevan asiakirjan määritelmän rajaamista ja asettaisi oikeudenkäynnin osapuolet eriarvoiseen asemaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 21.12.2016.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hylkäsi 18.7.2017 antamassaan tuomiossa komission valituksen. Tuomioistuin katsoi yleisen tuomioistuimen tavoin, että jäsenvaltion laatimat oikeudenkäyntikirjelmät eivät jää SEUT 15 artiklan 3 kohdan nojalla asiakirjajulkisuuden ulkopuolelle vaan kuuluvat avoimuusasetuksen soveltamisalaan.

3. Asia C-331/15 P, *Ranska vastaan Schlyter*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-402/12, *Schlyter* antama tuomio – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Teknisiä määräyksiä koskevat komission huomautukset – Direktiivi 98/34/EY teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä

Asian käsittely: *Ranska* teki unionin tuomioistuimelle valituksen unionin yleisen tuomioistuimen 16.4.2015 antamasta tuomiosta asiassa T-402/12, *Schlyter vastaan komissio*. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että komission direktiivissä 98/34/EY säädettyssä menettelyssä antama yksityiskohtainen lausunto ei sisältönsä ja laatimiskontekstinsa perusteella kuulu avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuihin tutkintatoimiin. Ranska katsoi, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se kieltäytyi luokittelemasta direktiivissä 98/34/EY säädettyä menettelyä avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetuksi tutkintatoimeksi.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. Suomi katsoi vastineessaan (13.10.2015) ja asiassa 8.2.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että komission direktiivissä 98/34/EY säädettyssä menettelyssä antama yksityiskohtainen lausunto ei kuulu avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuihin tutkintatoimiin.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wathelet* antoi ratkaisuehdotuksensa 6.4.2017.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hylkäsi valituksen 7.9.2017 antamallaan tuomiolla. Unionin tuomioistuin katsoi toisin kuin yleinen tuomioistuin - että direktiivissä 98/34/EY säädettyssä menettelyssä annettu yksityiskohtainen lausunto on avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu tutkintatoimi. Unionin tuomioistuin kuitenkin korosti, että direktiivissä 98/34/EY säädettyyn järjestelmään sisältyy avoimuuden vaatimus. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä kumotessaan riidanalaisen päätöksen, jolla komissio oli kieltäytynyt luovuttamasta kyseistä asiakirjaa. Unionin tuomioistuin katsoi, että yksityiskohtaisten lausuntojen luovuttaminen ei lähtökohtaisesti aiheuta vaaraa jäsenvaltioiden vähäisemmästä yhteistyöstä eikä muutoin vaarana menettelyn tarkoituksen toteutumista.

2.5 LAUSUNTOPYYNNÖT

Tässä jaksossa esitellään SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvat, unionin tuomioistuimelle esitetyt suunnitellun kansainvälisen sopimuksen unionin oikeuden mukaisuutta koskevat lausuntopyynnöt.

SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää unionin tuomioistuimen **lausunnon** siitä, onko suunniteltu kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Jos lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.

2.5.1 Lausunnot

1. Lausuntopyyntö 2/15, *EU:n ja Singaporen välinen vapaakauppasopimus*

Lausuntopyynnön kohde: EU-Singapore-vapaakauppasopimus – SEUT 207 artikla (unionin yhteinen kauppapolitiikka) – Unionin yksinomainen toimivalta – Liikennepalvelut – Arvopaperisijoitukset

Asian käsittely: *Komissio* esitti 22.9.2015 unionin tuomioistuimelle SEUT 218 artiklan 11 kohdassa tarkoitetun lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli, onko unionilla tarvittava toimivalta allekirjoittaa ja tehdä suunniteltu vapaakauppasopimus Singaporen kanssa.

Suomi keskittyi kirjallisissa huomautuksissaan (8.1.2016) ja asiassa 12–13.9.2016 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä arvioimaan vapaakauppasopimuksen kahdeksanteen lukuun sisältyviä liikennepalveluja koskevia määräyksiä sekä sen yhdeksänteen lukuun sisältyviä sijoituksia koskevia määräyksiä ja katsoi, ettei unionilla ole yksinomaista toimivaltaa vapaakauppasopimuksen allekirjoittamiseen ja tekemiseen kyseisten alojen osalta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Sharpston* antoi ratkaisuehdotuksensa 21.12.2016.

Lausunto: *Unionin tuomioistuin* katsoi 16.5.2017 antamassaan lausunnossa, että EU-Singapore-vapaakauppasopimus kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan lukuun ottamatta seuraavia määräyksiä, jotka kuuluvat unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan: sopimuksen yhdeksännen luvun määräykset siltä osin kuin ne liittyvät muihin kuin suoriin sijoituksiin unionin ja Singaporen tasavallan välillä, yhdeksännen luvun sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisua koskevat määräykset sekä tietyt sopimuksen muut määräykset siltä osin kuin ne liittyvät kyseisen yhdeksännen luvun niihin määräyksiin, jotka kuuluvat unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

2. Lausuntopyyntö 3/15, *Marrakeshin sopimus*

Lausuntopyynnön kohde: Marrakeshin sopimus – WIPO – Unionin yksinomainen toimivalta – SEUT 207 artikla (unionin yhteinen kauppapolitiikka) – Tekijänoikeus – Vammaisten oikeudet

Asian käsittely: *Komissio* esitti unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli, onko Euroopan unionilla yksinomainen toimivalta solmia Marrakeshin sopimus julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (12.10.2015) ja asiassa 7.6.2016 pidetyssä suullisessa käsittelyssä, että Marrakeshin sopimus julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi kuuluu unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: *Julkisasiamies Wahl* antoi ratkaisuehdotuksensa 8.9.2016.

Lausunto: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.2.2017 antamassaan lausunnossa, että Marrakeshin sopimuksen tekeminen kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen (3.1 jakso) tai perusteltuun lausuntoon (3.2 jakso). Kertomuskaudella ei ole vastattu komission SEUT 260 artiklan 2 kohdan perusteella käynnistämiin SEUT 258 artiklassa tarkoitettussa asiassa annetun tuomion puutteellista täytäntöönpanoa koskeviin rikkomusmenettelyihin.

Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä⁵ koskevissa virallisissa huomautuksissa (3.1.2) ja perustelluissa lausunnoissa (3.2.2) komissio viittaa mahdollisuuteen soveltaa SEUT 260 artiklan 3 kohdan mukaisia taloudellisia seuraamuksia, mikäli asia etenee tuomioistuimenmenettelyyn.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on yleensä kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**. Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saataan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

⁵ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

3.1 VIRALLISET HUOMAUTUKSET

3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 21.11.2016 (2016/2139); *Jätedirektiivin 2008/98/EY täytäntöönpano*

Komissio katsoo, että Suomi ei ole saattanut tiettyjä direktiivin säännöksiä asianmukaisesti voimaan Manner-Suomessa eikä Ahvenanmaalla. Manner-Suomen osalta komission huomautus koskee direktiivissä säänneltyjen viranomaistarkastusten sisällölle asetettuja vaatimuksia. Ahvenanmaan osalta komissio katsoo muun muassa, että tietyt direktiivin määritelmiä, vaarallisen jätteen sekoittamiskieltoa sekä jätteenkäsittelyn luvanvaraisuutta koskevat määräykset puuttuvat maakuntalainsäädännöstä.

Suomi ilmoitti vastauksessaan 17.1.2017, että direktiivin täytäntöönpanoa tullaan tarkentamaan kaikkien huomautuksessa mainittujen kohtien osalta.

2. Virallinen huomautus 16.2.2017 (2017/2008); *Direktiivin 2014/94/EU puutteellinen täytäntöönpano koskien vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönottoa*

Komissio kiinnittää huomiota siihen, että se ei ole vielä saanut ilmoitusta vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetun direktiivin 2014/94/EU 3 artiklassa tarkoitetusta Suomen kansallisesta toimintakehyksestä, vaikka määräaika tälle oli 18.11.2016.

Suomi totesi vastauksessaan 7.4.2017, että toimintakehys hyväksyttiin valtioneuvoston yleisistunnossa 2.2.2017 ja toimitettiin komissiolle tiedoksi 23.2.2017 päivätyllä kirjeellä.

3. Virallinen huomautus 15.6.2017 (2017/2079); *Direktiivin 2009/138/EY puutteellinen täytäntöönpano koskien vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamista (Solvenssi II)*

Komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen, joka koskee vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annetun direktiivin 2009/138/EY (ns. Solvenssi II -direktiivi) eräiden säännösten täytäntöönpanoa.

Suomi katsoi vastauksessaan 10.8.2017, että direktiivi on saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Huomautuksen johdosta Suomi kuitenkin ilmoitti tekevänsä tarkennuksia eräiden määritelmien sekä ulkoistettujen tehtävien ja toiminnan valvonnan täytäntöönpanoon.

3.1.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 24.11.2016 (2016/0744-2016/0749); *Kuuden direktiivin täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2014/36/EU, 2014/89/EU, 2014/92/EU, (EU) 2015/565, (EU) 2015/566 ja (EU) 2016/970 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.1.2017) todettiin, että direktiivi (EU) 2016/970 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivien 2014/89/EU ja 2014/92/EU täytäntöönpano todettiin olevan osittain kesken, ja direktiivien 2014/36/EU, (EU) 2015/565 ja (EU) 2015/566 täytäntöönpano todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

2. Virallinen huomautus 24.1.2017 (2017/0085-2017/0094); *Kymmenen direktiivin täytäntöönpano*

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2014/66/EU, 2014/94/EU, 2014/96/EU, 2014/95/EU, (EU) 2015/1480, (EU) 2015/2087, 2014/98/EU, 2014/112/EU, (EU) 2015/2203 ja 2014/97/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.1.2017) todettiin, että direktiivit (EU) 2015/2087, 2014/112/EU ja (EU) 2015/2203 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin (EU) 2015/1480 täytäntöönpano todettiin olevan osittain kesken, ja direktiivien 2014/66/EU, 2014/94/EU, 2014/96/EU, 2014/95/EU, 2014/98/EU ja 2014/97/EU täytäntöönpano todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3. Virallinen huomautus 31.3.2017 (2017/0227-2017/0229); Kolmen direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2015/653, (EU) 2016/585 ja (EU) 2016/2284 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (23.5.2017) todettiin, että direktiivit (EU) 2015/653, (EU) 2016/585 ja (EU) 2016/2284 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

4. Virallinen huomautus 31.5.2017 (2017/0258); Bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/652 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.7.2017) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut. SEUT 260 artiklan 3 kohdan taloudellisia seuraamuksia koskevien komission väitteiden osalta Suomi totesi, että SEUT 260 artiklan 3 kohtaa ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa, koska kyseessä on neuvoston direktiivi, jota ei ole annettu lainsäätämisyjärjestystä noudattaen.

5. Virallinen huomautus 19.7.2017 (2017/0349-2017/0355); Seitsemän direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2014/52/EU, (EU) 2015/849, 2014/45/EU, 2014/46/EU, 2014/47/EU, (EU) 2015/719 ja (EU) 2016/2309 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.9.2017) todettiin, että direktiivit (EU) 2015/849 ja (EU) 2015/719 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivien 2014/52/EU, 2014/45/EU, 2014/46/EU, 2014/47/EU ja (EU) 2016/2309 täytäntöönpano todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

6. Virallinen huomautus 26.9.2017 (2017/0465-2017/0467); Kolmen direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien 2014/65/EU, (EU) 2016/1034 ja (EU) 2017/593 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (14.11.2017) todettiin direktiivien 2014/65/EU, (EU) 2016/1034 ja (EU) 2017/593, täytäntöönpanon olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3.2 PERUSTELLUT LAUSUNNOT

3.2.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 25.7.2016 (2015/2125); *Ympäristötietojen julkinen saatavuus*

Komissio katsoo, että Suomi ei ole täyttänyt ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta annetun direktiivin 2003/4/EY 3 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan, sillä Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) mukaan kaikkia metsätietojärjestelmän sisältämiä tietoja pidetään henkilötietoina riippumatta tietojen tarkemmasta sisällöstä. Komissio toteaa, että kaikkia kyseisen tietojärjestelmän tietoja ei voida pitää henkilötietoina, joten ne olisi direktiivin mukaan luovutettava pyytäjälle ympäristötietona ilman, että pyytäjän tarvitsee erikseen perustella, mihin hän tietoja käyttää.

Suomi ilmoitti vastauksessaan (20.10.2017), jolla täydennettiin 26.9.2016 annettua vastausta, että lainsäädäntöä muutetaan siten, että julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman perusteluvollisuutta. Tietopyyntöä ei kuitenkaan voisi tehdä luonnollisen henkilön nimen perusteella. Henkilön nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen sekä henkilötunnuksen luovuttamista koskivat jatkossakin henkilötietojen suoja koskevat säännökset ja siitä johtuvat henkilötietojen käsittelyn rajoitukset.

2. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2012/2186); *Kevätmetsästys Suomessa*

Komissio katsoo, että Suomi ei ole noudattanut luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun direktiivin 2009/147/EY 7 ja 9 artiklan mukaisia velvoitteitaan, sillä Ahvenanmaan maakunta on myöntänyt toistuvasti lupia haahkakoiraiden kevätmetsästyksen vuodesta 2011 alkaen.

Suomi kiisti vastauksessaan (9.2.2017) komission väitteet ja katsoi, että ne kriteerit, joita asetetaan kevätmetsästyksen harjoittamiselle direktiivin 7 ja 9 artiklassa täyttyvät Ahvenanmaan osalta. Suomen vastauksessa viitattiin asian yksityiskohdilta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen asiaa koskevaan lausuntoon.

3. Perusteltu lausunto 28.4.2017 (2016/0629); *Jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun direktiivin 2008/98/EY liitteen II muuttamisesta annetun komission direktiivin (EU) 2015/1127 täytäntöönpano*

Komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole ilmoittanut sille jätedirektiivin 2008/98/EY liitteen II muuttamisesta annetun komission direktiivin 2015/1127 täytäntöönpanosta. Kyseisellä direktiivillä lisätään jätedirektiivin liitteeseen ilmastokorjauskerroin, jota käytetään yhdyskuntajätteen polttolaitoksen energia- tehokkuuden laskemisessa.

Suomi kiisti vastauksessaan (21.6.2017) komission väitteet. Ensisijaisesti Suomi katsoi, että komission noudattama menettely on virheellinen. Suomi ei ole laiminlyönyt velvollisuuttaan ilmoittaa direktiivin täytäntöönpanosta, vaan on hyvissä ajoin ennen täytäntöönpanomääräajan päättymistä tehnyt notifiaktion, jolla se on ilmoittanut komissiolle asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön sekä kertonut ne syyt, joiden vuoksi ilmastokorjauskerrointa ei ole tarpeen sisällyttää Suomen lainsäädäntöön. Toissijaisesti Suomi selosti vastauksessaan ne syyt, joiden vuoksi ilmastokorjauskerrointa ei ole tarpeen sisällyttää Suomen lainsäädäntöön. Kyse on säännösmuutoksista, joilla ei ole käytännössä vaikutusta Suomessa toimivien yhdyskuntajätteen polttolaitosten luokitukseen. Direktiivillä on merkitystä lähinnä sellaisten jätteenpolttolaitosten luokittelussa, jotka sijaitsevat lämpimään ilmastolliseen vyöhykkeeseen kuuluvissa jäsenvaltioissa.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot

1. Perusteltu lausunto 21.11.2016 (2015/0284); Direktiivin 2012/18/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2012/18/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.1.2017) todettiin, että direktiivi 2012/18/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

2. Perusteltu lausunto 21.11.2016 (2016/0139); Direktiivin 2014/17/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/17/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.1.2017) todettiin, että direktiivi 2014/17/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

3. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0320); Direktiivin 2014/23/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/23/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivin 2014/23/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0321); Direktiivin 2014/24/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/24/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivin 2014/24/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

5. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0322); Direktiivin 2014/25/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/25/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivin 2014/25/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

6. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0327); Direktiivin 2014/31/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/31/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivi 2014/31/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

7. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0328); Direktiivin 2014/32/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/32/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivi 2014/32/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

8. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0333); Direktiivin (EU) 2015/13 täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2015/13 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivi (EU) 2015/13 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

9. Perusteltu lausunto 9.12.2016 (2016/0071); Direktiivin 2014/111/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/111/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.1.2017) todettiin, että direktiivin 2014/111/EU täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

10. Perusteltu lausunto 16.2.2017 (2016/0190); Direktiivin 2013/53/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2013/53/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (7.4.2017) todettiin, että direktiivin 2013/53/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

11. Perusteltu lausunto 18.5.2017 (2017/0086); Direktiivin 2014/94/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/94/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (11.7.2017) todettiin, että direktiivin 2014/94/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

12. Perusteltu lausunto 15.6.2017 (2016/0326); Direktiivin 2014/30/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/30/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (10.8.2017) todettiin, että direktiivi 2014/30/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

13. Perusteltu lausunto 15.6.2017 (2016/0329); Direktiivin 2014/33/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/33/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (10.8.2017) todettiin, että direktiivi 2014/33/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

14. Perusteltu lausunto 15.6.2017 (2016/0331); Direktiivin 2014/35/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/35/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (10.8.2017) todettiin, että direktiivi 2014/35/EU on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan.

15. Perusteltu lausunto 17.7.2017 (2016/0744); Direktiivin 2014/36/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/36/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.9.2017) todettiin, että direktiivin 2014/36/EU täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

16. Perusteltu lausunto 17.7.2017 (2016/0745); Direktiivin 2014/89/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/89/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (13.9.2017) todettiin, että direktiivin 2014/89/EU täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

17. Perusteltu lausunto 5.10.2017 (2017/0085); Direktiivin 2014/66/EU täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin 2014/66/EU täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (30.11.2017) todettiin, että direktiivin 2014/66/EU täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4 VALTIONTUET

Seuraavassa esitellään toimenpiteet, jotka liittyvät valtiontukea koskeviin SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisiin muodollisiin tutkintamenettelyihin.

Jos komissio toteaa alustavan valtiontukia koskevan tutkinnan jälkeen, että tietyn toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille on epäilyjä, se tekee päätöksen SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen **muodollisen tutkintamenettelyn** aloittamisesta. Asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia pyydetään esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn lopuksi komissio tekee asiassa päätöksen. Jos asianomainen jäsenvaltio ei noudata päätöstä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

1. Valtiontukiasia SA.33846 – *Helsingin bussiliikenne Oy*

Asian käsittely: *Komissio* aloitti 16.1.2015 tekemällään päätöksellä muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee väitettyä Helsingin kaupungin myöntämää tukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle. *Komissio* epäilee, että Helsingin kaupungin Helsingin bussiliikenne Oy:lle myöntämä kalustolaina ja pääomalainat vuosina 2002–2012 sekä Ruskeasuon bussivarikkoon liittyvät toimenpiteet sisältävät kiellettyä tukea.

Suomi katsoi komission päätöstä koskevissa huomautuksissaan (18.3.2015) ja asianomaisten osapuolten toimitamia huomautuksia koskevassa kirjelmässään (12.8.2015), että toimenpiteet eivät sisältäneet valtiontukea ja että ne olivat markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. *Komissiolle* toimitettiin lisäselvitystä asiasta 10.2., 23.6., 1.9., 26.10.2016 sekä 12.1. ja 9.11.2017.

5 EFTA-TUOMIOISTUINASIAT

Seuraavassa esitellään ne EFTA-tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joissa on annettu tuomiota tai joissa Suomi on esittänyt kirjallisia tai suullisia huomautuksia kertomuskauden aikana. Suomi on osallistunut yhden EFTA-tuomioistuinasian käsittelyyn kertomuskaudella.

Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan nojalla EFTA:n tuomioistuimessa käsitellään ETA-alueella voimassa olevien Euroopan unionin säädösten tulkintaa silloin, kun kyse on niiden soveltamisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvissa EFTA-valtioissa (Norja, Islanti, Liechtenstein). EU:n jäsenvaltioilla ja toimielimillä on EFTA:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklan mukaisesti mahdollisuus esittää huomautuksia kaikissa EFTA:n tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa ja siten vaikuttaa unionin oikeuden soveltamiseen koko ETA-alueella.

5.1 Tuomiot

1. Asia E-15/16, *Yara International ASA*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: ETA-sopimuksen 31 ja 34 artikla (sijoittautumisvapaus) – Välitön verotus – Konserniavustus ulkomaiselle konserniyhtiölle – Lopulliset tappiot

Asian käsittely: Norjalainen tuomioistuin kysyi EFTA:n tuomioistuimelta, onko sijoittautumisvapaus esteenä sille, että yhtiö ei voi vähentää verotuksessaan toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle tytäryhtiölleen myöntämäänsä konserniavustusta, vaikka kyseisen tytäryhtiön tappiot olisivat jääneet lopullisiksi.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.12.2016) ja asiassa 6.4.2017 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä, että vaikka kyseessä on lähtökohtaisesti sijoittautumisvapauden rajoitus, se on perusteltavissa tarpeella turvata jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoinen jakautuminen ja estää vaara veronkierrosta. Suomi viittasi unionin tuomioistuin ratkaisuun asiassa C-231/05, *Oy AA*, jossa tuomioistuin katsoi, että konserniavustuksen vähentämistä ei tarvitse hyväksyä edes silloin, kun toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen saajayhtiön mahdollisuudet siirtää tappioitaan toiselle yhteisölle ovat rajoitetut.

Tuomio: EFTA:n tuomioistuin katsoi 20.12.2017 antamassaan tuomiossa, että yleisesti ottaen jäsenvaltion ei tarvitse myöntää vähentämisoikeutta toiseen jäsenvaltioon tehdyn konserniavustuksen osalta. Sijoittautumisvapaus on kuitenkin esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan emoyhtiö ei voi vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle tytäryhtiölle myöntämäänsä konserniavustusta edes siinä tapauksessa, että tytäryhtiön tappioita voidaan pitää lopullisena.

6 EU PILOT

Seuraavassa jaksossa luetaan kertomuskaudella vireille tulleet EU Pilot -tiedustelut. Kertomuskaudella Suomi on vastaanottanut 2 uutta EU Pilot -tiedustelua.

EU Pilot -menettely on rikkomusmenettelyä edeltävää epävirallista tiedonvaihtoa komission ja jäsenvaltion välillä. Menettelyä koskeva kirjeenvaihto toteutetaan komission ylläpitämän sähköisen EU Pilot -tietokannan kautta.

EU Pilot -menettelyyn liittyvät komission tiedustelut voivat koskea esimerkiksi **unionin oikeuden moitteetonta soveltamista** tai **kansallisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta unionin lainsäädännön kanssa**. Komission tiedustelut voivat perustua unionin kansalaisten ja yritysten tekemiin kanteluihin tai komissio voi suorittaa tiedusteluja omasta aloitteestaan. Vastaukset EU Pilot -tiedusteluihin valmistellaan asiasta vastaavassa toimivaltaisessa ministeriössä.

1. EUP(2017)9173; *Teollisuuden jätteistä annetun direktiivin 2010/75/EU täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee teollisuuden jätteistä annetun direktiivin 2010/75/EU useiden säännösten täytäntöönpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla.

2. EUP(2017)9259; *Energiatehokkuusdirektiivin kansallinen täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee energiatehokkuusdirektiivin 2012/27/EU eri säännösten täytäntöönpanoa Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla.

7 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 78 kpl ja Ahvenanmaan osalta 33 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Kuvat etukannessa:
Salle de Pas Perdus -sali
Unionin tuomioistuimen istunto,
Suuri jaosto

Kuvat takakannessa:
Näkymä rue Niedergrünwald -kadulta
Unionin tuomioistuimen istunto,
viiden tuomarin jaosto

Valokuvat: Euroopan unionin tuomioistuim

